ΕΣΤΙΑ

ΤΟΜΟΣ ΕΒΔΟΜΟΣ

1879

[ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ—ΙΟΥΝΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡ. 5.—ΔΕΔΕΜ. ΦΡ. 8.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ
ΛΑΥΡΙΩΤΟΥ
ΑΥΞΩΝ ΑΡΙΘ. .....

ΑΘΗΝΗΣΙ

Γραφείον τῆς Ἑστίας: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

1879

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μητροπόλιτη
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ

Ἀριθ. 172 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἑβδομος | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 16, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. | 15 Ἀπριλίου 1879

ΣΦΡΑΓΙΣ ΤΟΥ
Πρωτοκλήτου δικαστηρίου τοῦ τμήματος τῆς κάτω Μεσσηνίας.

[Ἐκ τῆς συλλογῆς Ἱκόλου Λάμπρου].

ΠΕΡΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΕΠΙ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

Καὶ ἡ τιμὴ δὲ τῆς ἱδρύσεως τακτικῶν ἐθνικῶν δικαστηρίων, ὧν ἐστερεῖτο ἀπὸ τῆς πτώσεως τῆς αὐτοκρατορίας ἡ πατρίς, εἰς τὸν Κυβερνήτην ὀφείλεται· διότι ἐπὶ τετρακόσια ἔτη πρὸ αὐτοῦ οἱ δημογέροντες, οἱ πρόκριτοι, οἱ πατριάρχαι, οἱ ἀρχιερεῖς, ὁ κλῆρος ἐν γένει, ἐξεπλήρουν αὐτεπαγγέλτως ἔργα δικαστῶν εἰς ὧν τὰς ἀποφάσεις ὑπεβάλλοντο ἑκουσίως καὶ ἐπείθοντο ἀγογγύστως οἱ Ἕλληνες. Ἐθεμελιοῦντο δὲ αἱ ἀποφάσεις ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων, ἐπὶ τοῦ Ἀρμενοπούλου καὶ πρὸ πάντων ἐπὶ τοῦ συμβιβαστικοῦ πνεύματος τῶν διεξαγόντων τὴν δίκην. Ἀλλὰ καὶ ἡ πρὸς ἀλλήλους πίστις, ἰσχυροτέρα καὶ γενικωτέρα ἢ σήμερον, καὶ ἡ πρὸς τὰς ἀμοιβαίας ἐλλείψεις συγκατάβασις συνετέλουν εἰς τὴν πρόληψιν ἢ τὴν διασκέδασιν τῶν ἐρίδων. Τὸ δὲ «μίσει ὡς φιλήσων καὶ φίλει ὡς μισήσων» τῶν ἀρχαίων, τὸ ἀνεξάλειπτον, ἀλλ' οὐχὶ καὶ πάντοτε ἀξιάγαστον τοῦτο προσὸν τοῦ ἐθνικοῦ ἡμῶν χαρακτῆρος, ἐπὶ πολιτικῶν μάλιστα φιλοτιμιῶν, ἐβασίλευεν ἀνεξέλεγκτον κατὰ τὰς δουλικὰς ἡμέρας. Ἡ περὶ τὰς συναλλαγὰς ἰδίως χρηστότης τῶν τότε χρόνων καταισχύνει τὴν μετὰ ταῦτα δυσπιστίαν, ἣν ἀρκεῖ νὰ στιγματίσῃ μόνη ἡ παραβολὴ τῶν πρὶν ὁμολογιῶν πρὸς τὰς καθ' ἡμᾶς συναλλαγματικάς. Τότε μὲν ἐπὶ τῶν ἀνελευθέρων ἡμερῶν, ὁ δανειζόμενος ὡμολόγει ἀφελῶς τὸ χρέος καὶ ἀφελέστερον ὑπισχνεῖτο τὴν ἀπότισιν «Θεοῦ διδόντος,» ἢ «εἰς πᾶσαν καλὴν ἀναζήτησιν·» σήμερον δὲ, ἐπὶ ἐλευθερίας, ὁπόσας προφυλάξεις καὶ ὁποίους περιορισμοὺς περιέχουσιν αἱ συναλλαγματικαί, αἵ τινες, καὶ αἱ μὴ ἐμπορικαί, ψευδῶς ἐπιστέλλονται ἀπ' ἄλλης εἰς ἄλλην πόλιν. Καὶ οὕτω λησμονοῦμεν, ἡμεῖς οἱ καὶ πρὸς τὴν ἀσθενεστάτην κατὰ τοῦ ἔθνους προσβολὴν ἀναφρίσσοντες, ὅτι ἰδίαις χερσὶ τραυματίζομεν τὴν ἡμετέραν ἀξίαν, ἀποδεχόμενοι ὅρους ἐμφαίνοντας ἔνδειαν ἀρχῶν ἠθικῆς καὶ φόβον δολιότητος. Διότι καὶ κατὰ τὰς κοινωνικὰς σχέσεις συμβαίνει ὅ,τι καὶ ἐπὶ τῆς πολιτείας, τῆς σωρευούσης νόμους ἐπὶ νόμων. Καθὼς ἡ πληθὺς τῶν νόμων ὑποτίθησιν ἀχαλίνωτον κλίσιν πρὸς τὸ ἀδίκημα, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ οἱ ὑπέρμετροι περιορισμοὶ καὶ αἱ προφυλάξεις σημαίνουσι προαίρεσιν ἐπιρρεπῆ πρὸς τὴν ἀθέτησιν τῶν ὑπεσχημένων· μαρτυροῦσι δὲ τοῦτο πρὸ πάντων ἡ Σπάρτη καὶ αἱ Ἀθῆναι. Ὁ μὲν Λυκοῦργος, δοξάζων ὅτι τὰ συντείνοντα εἰς τῆς πολιτείας τὴν εὐδαιμονίαν καὶ ἀρετὴν πρέπει νὰ ὦσιν ἐγκατεστοιχειωμένα ἐν τοῖς ἤθεσι καὶ ταῖς ἀγωγαῖς τῶν πολιτῶν, οὐ μόνον οὐδέποτε ἔθηκε νόμους γραπτοὺς, ἀλλὰ καὶ ῥήτραν ἐξέδοτο «μὴ χρῆσθαι νόμοις ἐγγράφοις.» Καὶ ἑνῷ ἄλλοι, προστίθησιν ὁ ἐκ Χαιρωνείας φιλόσοφος, ἀπέλιπον γράμματα μόνον καὶ λόγους, ὅπως μόνον λόγια καὶ ἐγκυκλίους ἀπολείπουσι καὶ οἱ ἐφ' ἡμῶν ὑπουργοί, ἐκεῖνος «ἔργῳ πολιτείαν ἀμίμητον εἰς φῶς προηνέγκατο·» τὸ δ' ἔργον τοσοῦτον ἦτο στερεόν, ὥστε ἐνόσῳ ἡ Λακεδαίμων ἐτήρησε τοὺς ἀγράφους νόμους τοῦ Λυκούργου, ἐτήρησε δὲ αὐτοὺς ἔτη πεντακόσια, «ἐπρώτευσε τῆς Ἑλλάδος εὐνομίᾳ καὶ δόξῃ.» Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις, ἡ ἀγανάκτησις μεθ' ἧς ὁλόκληρος ὁ δῆμος ἐν ἐκκλησίᾳ ἀπέῤῥιψε τὴν περὶ ἐμπρήσεως τοῦ ἑλληνικοῦ ναυστάθμου πρότασιν τοῦ Θεμιστοκλέους, καί περ λυσιτελεστάτην τῇ πολιτείᾳ, ἀποδεικνύει ὅτι καὶ εἰς τῶν Ἀθηναίων τὴν ἀγωγὴν καὶ τὰ ἤθη ἦν ἐγκατεστοιχειωμένη ἡ δικαιοσύνη, κἐν ᾗ συλλήβδην πᾶσ' ἀρετή ἐστι.»

Μὴ ἄρα τὴν τοσαύτην διαφορὰν πρέπει νὰ ὑπολάβωμεν καρπὸν τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ; μὴ μετὰ τῆς δουλείας «τέθνηκεν ἡ πίστις, ἐβλάστησε δὲ ἀπιστία;» Ἄπαγε! Καὶ τῆς Σπάρτης καὶ τῶν Ἀθηνῶν τὸ παράδειγμα ἀποκρούει τὴν παράτολμον ταύτην ὑπόνοιαν. Μὴ διστάσωμεν ὅμως νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἐλευθε-

ρωθέντες δὲν ἐκαλλιεργήσαμεν ἐξ ἴσου καὶ τὰ τρία στοιχεῖα ἐξ ὧν συναπαρτίζεται ὁ πολιτισμός, δὲν ἐφροντίσαμεν νὰ ῥιζωθῶσιν ἐν ἡμῖν τὰ συντείνοντα εἰς τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν τῆς πολιτείας· ἡ ψυχὴ ἡμῶν διατελεῖ οὖσα ἀδιάπλαστος.

Ἀλλὰ καὶ τοῦ Εὐαγγελίου τὰ ῥητὰ καὶ τῶν προγόνων αἱ γνῶμαι, συνεχῶς ὑπὸ τῶν διδασκάλων καὶ τῶν ἄλλων πεπαιδευμένων ἐπαναλαμβανόμεναι, ἐχρησίμευον ἀντὶ κώδικος νόμων. Ὡς θεῖα ῥήματα ἀνεκυκλοῦντο ἀπὸ στόματος εἰς στόμα αἱ ἐντολαὶ τοῦ Χριστοῦ, τὰ ἀποφθέγματα τῶν ἑπτὰ σοφῶν, τὰ χρυσᾶ ἔπη τοῦ Πυθαγόρου, καὶ ὡς κανόνες διαγωγῆς, ὡς κεφάλαια νόμου, ὡς πλάκες Μωϋσέως μετεδίδοντο ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν. Τίς δὲ πατὴρ λόγιος ἢ τίς διδάσκαλος ἠμέλησέ ποτε νὰ ἐνσταλάξῃ εἰς τὰς καρδίας τὸ «ὃ σὺ μισεῖς ἑτέρῳ μὴ ποίει·» καὶ τὸ «ἀγάπα τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν·» καὶ τὸ «κτῆσον ὄνομα καλὸν ὑπὲρ πλοῦτον πολύν·» καὶ τὸ «μάχου ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος;»

Καὶ εἰς τούτων τῶν ἠθοποιῶν παραγγελμάτων τὴν δραστικὴν ἐνέργειαν πεποιθότες οἱ ἐν Καλτεζαῖς, ἀνέθεντο τῇ Γερουσίᾳ νὰ κυβερνήσῃ «καθ' ὁποιονδήποτε τρόπον ἡ θεία πρόνοια τὴν φωτίσῃ,» καὶ εἰς ταῦτα ἐπίσης πιστεύοντες καὶ οἱ μετὰ δύο μῆνας συνελθόντες ἐν Βερβαίνοις ἠξίωσαν «νὰ κρίνωσιν οἱ κριταὶ περὶ τῶν ἁμαρτημάτων, κατὰ τὸ καθῆκον τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ νὰ ὑπόκεινται ὁ πρίγκηψ καὶ ἡ Γερουσία εἰς τὸ καθῆκον τῆς ἀνθρωπότητος, εἰς τοὺς νόμους καὶ εἰς τὰ τοπικὰ ἔθιμα ὅσα συμφωνοῦν μὲ τὸ καθῆκον τῆς ἀνθρωπότητος καὶ μὲ τοὺς νόμους.» Δὲν ἔδωκαν ὑποθήκας καὶ ἑρμηνείας, δὲν συνεπίλησαν κεφάλαια καὶ ἐδάφια καὶ ἄρθρα ἀκροτελεύτια δι' ἔλλειψιν μόνον γνώσεων καὶ χρόνου, ἀλλὰ καὶ διότι ἐγίνωσκον ὅτι ἡ συναίσθησις τοῦ καθήκοντος τῆς ἀνθρωπότητος, ἤγουν ἡ ἀγάπη, ἡ δικαιοσύνη, ὁ πρὸς τὴν πατρίδα ἔρως ἐκόσμουν τὰς ψυχὰς ἐκείνων εἰς οὓς παρέδιδον ὁλοκλήρου ἔθνους κυβέρνησιν. Ὅτε δὲ, μετά τινα χρόνον συνηθροίσθησαν ἐν Ἐπιδαύρῳ ἵνα διατάξωσι συστηματικώτερον τὰ τῆς ἐξουσίας, ἐθέσπισαν ἐν τοῖς πρώτοις τὴν σύνταξιν νόμων, ἀπαιτήσαντες ν' ἀνατεθῇ εἰς «τὰ ἐκλεκτότερα καὶ σοφώτερα μέλη τῆς Ἑλλάδος, τῶν ὁποίων ἡ ἀρετὴ νὰ ᾖναι ἐγνωσμένη.»

. . . . . .

. . . . . .

Ὁ Κυβερνήτης ἑπόμενος εἰς τὰ παραδείγματα τῶν προκατόχων κυβερνήσεων, διώκιζε καὶ αὐτὸς εἰδικὰς ἐπιτροπὰς, ἅμα δὲ καὶ προέτρεπε τοὺς διαφερομένους νὰ ὑποβάλλωνται εἰς τὴν κρίσιν διαιτητῶν. «Ὁ τρόπος οὗτος τοῦ νὰ φέρωμεν δι' αἱρετοκρισίας τοὺς πολίτας εἰς ὁμόνοιαν, ἔγραφεν, ἐπειδὴ εἶναι παρὰ πάντα ἄλλον προτιμητέος, δὲν πρέπει νὰ παραμελῆται καὶ μετὰ τὴν σύστασιν τῶν δικαστηρίων.» Ἐφοβεῖτο δὲ, ὡς συνάγεται καὶ ἐκ τῶν πρὸς τὸ Πανελλήνιον διαγγελμάτων τῆς 24 καὶ 26 Ὀκτωβρίου 1828, νὰ προβῇ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς εἰς ἐφαρμογὴν συστημάτων, κατὰ θεωρίαν μὲν ὀρθῶν, ἀπροσφυῶν ὅμως εἰς λαὸν συνειθισμένον ἐν διαστήματι τετρακοσίων ἐτῶν εἰς τὴν συνοπτικὴν δικαιοσύνην τῆς δημεύσεως, τοῦ σκόλοπος, τῆς σπάθης καὶ τῆς ἀγχόνης. Ὅθεν τὰς διατυπώσεις, τὰς ἐνστάσεις, τὰ προδικαστικὰ καὶ τὰ παρεμπίπτοντα ζητήματα, εὐκόλως δίδοντα ἀφορμὴν εἰς τὸν δόλον, ἐνόμιζεν ἐπιβλαβῆ εἴς τε τὰ συμφέροντα καὶ τὰ ἤθη τῶν πολιτῶν. Ἐπεθύμει δὲ νὰ σπουδάσῃ προηγουμένως τὸν τόπον, νὰ φωτισθῇ ὑπὸ τῆς πείρας καὶ τότε μόνον νὰ ἐκλέξῃ ὁριστικώτερον τὴν ὁδὸν τὴν ἧττον ὀλισθηράν, τὴν μᾶλλον προσιτὴν εἰς τὰ πρῶτα βήματα τοῦ νηπιάζοντος ἔθνους· ἤθελεν ὅ,τι καὶ ὁ Σόλων, ὅ,τι καὶ πάντες οἱ σώφρονες καὶ εὐσυνείδητοι νομοθέται, νὰ προσαρμόσῃ δηλαδὴ τοῖς πράγμασι τοὺς νόμους ἢ τοῖς νόμοις τὰ πράγματα. Καὶ ἐντεῦθεν οἱ κατὰ πᾶσαν τὴν λοιπὴν διοίκησιν ἐνδοιασμοὶ, ἐντεῦθεν οἱ διορισμοὶ ἐκτάκτων ἐπιτρόπων καὶ προσωρινῶν διοικητῶν καὶ αἱ ἀέναοι αὐτοῦ περιοδεύσεις. Ἐπειδὴ ὅμως εἶχεν ὑποσχεθῇ διοίκησιν θεμελιουμένην ἐπὶ τῶν ἀρχῶν ἃς ἔθεντο αἱ ἐθνικαὶ συνελεύσεις, υἱοθέτησε καὶ αὐτὸς τὸν Ὀργανικὸν νόμον τῆς Κορίνθου καὶ ἐξέδοτο συμφώνως τῷ Πανελληνίῳ, περὶ τὰ τέλη τοῦ 1828 ἔτους, «Διοργανισμὸν» ἐξ ἄρθρων τριάκοντα ἐννέα, καθ' ὃν ἡ διαχείρισις «τῆς πολιτικῆς, ἐμπορικῆς, διορθωτικῆς καὶ ἐγκληματικῆς δικαιοσύνης» ἀνετίθετο εἰς προσωρινὰ μὲν ἀλλὰ τακτικώτερα δικαστήρια, καὶ ταῦτα κατά τινας μόνον ἐπαρχίας διὰ τὸν ἀκμάζοντα πόλεμον. Ἀνεπληρώθησαν δὲ μετὰ ἓν ἔτος ὑπὸ διαρκῶν καὶ συνετάχθησαν τελειότεροι κανονισμοὶ καὶ δικονομίαι, πολιτική τε καὶ ἐγκληματική, καὶ νόμος περὶ μνημόνων ἢ συμβολαιογράφων καὶ ἄλλαι διατάξεις, ὧν ἀξίαν ἰδιαιτέρας ἀναγραφῆς νομίζω, διὰ τὸ φιλάνθρωπον αὐτῆς, τὴν περὶ ἀποφυλακίσεως τῶν ὑποδίκων, πλὴν τινων ἐπὶ δεινοῖς κακουργήμασι κατηγορουμένων· διότι, λέγει τὸ διάταγμα, «ἐὰν ἔμενον οἱ ἐγκαλούμενοι εἰς τὴν φυλακὴν διαρκούσης τῆς δίκης, οὐ μόνον ἤθελεν εἶσθαι μεγίστη ἀδικία, καθ' ὃ ἐπιβαλλομένης τῆς ποινῆς πρὸ τῆς ἀποδείξεως τοῦ ἐγκλήματος, ἀλλ' ἤθελε συμβαίνει ἐνταῦτῳ καὶ τὸ ἄτοπον νὰ καταναλίσκωσιν ἐντὸς τῆς φυλακῆς πλείονα χρόνον ἢ ὅσον ἡ ἀπόφασις ἤθελεν ὁρίσει.»

Ἤδη δὲ δικαστηρίων ἐψηφίσθησαν ἐξ· Εἰρηνοδικεῖα, Πρωτόκλητα, Ἔκκλητα, Ἀνώτατον, Ἐμπορικὸν δικεῖα καὶ Ἐξαιρετικά. Διὰ δὲ τὸ ἀνεπαρκὲς τῶν νέων νόμων, τὰ δικαστήρια παρηγγέλθησαν νὰ προστρέχωσιν εἰς τοὺς τῶν αὐτοκρατόρων, τὸν Ἁρμενόπουλον, τὸν ὀρθὸν λόγον καὶ τὴν ἐπιείκειαν.

Ἀλλ' ἡ εἰς τοὺς νόμους προσθήκη τοῦ ὀρθοῦ λόγου καὶ τῆς ἐπιεικείας, ἐγένετο ἀφορμὴ ἐπεισοδίου κωμικοῦ, ὅ περ, ὡς ἰδιαζόντως ἀστεῖον, κνίζομαι νὰ διηγηθῶ ἐν παρεκβάσει.

Πρόεδρός τις Πρωτοκλήτου Ι. Κ. ὀνομαζόμενος, ἔντιμος μὲν τοῦ Αἰγαίου πολίτης ἐκ τῶν Δυτικῶν, ἀμαθὴς δὲ καὶ τὸ χεῖρον γυμνὸς κρίσεως, ἐπέστειλεν εἰς τὴν ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Γραμματείαν ἀναφορὰν ἐν ᾗ ἔλεγεν ὅτι ἐκ τῶν βιβλίων ὅσα παρηγγέλθη νὰ συμβουλεύεται, Ἁρμενόπουλον μὲν καὶ Ἀπάνθισμα τῶν ἐγκληματικῶν νόμων εὗρον ἠγόρασεν, ἐπιείκειαν ὅμως καὶ ὀρθὸν λόγον, εἰ καὶ ἠρεύνησεν ἐπιμελῶς καὶ οὐδὲ χρημάτων ἐφείσθη, οὐδαμοῦ ἀνεκάλυψεν· ὅθεν παρεκάλει νὰ σταλῇ αὐτῷ ἓν ἀντίτυπον ἐπιεικείας καὶ ἓν ὀρθοῦ λόγου, ὧν τὴν τιμὴν ἦτο πρόθυμος ν' ἀποτίσῃ.[1]

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΓΗΣ

ἐν ἡμέραις ἑβδομήκοντα.

[Μυθιστορία Ἰουλίου Βέρν.—Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].

Συνέχεια· ἰδε σελ. 209.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

Ἐν ᾧ ὁ Φιλέας Φὰγ καὶ οἱ συνοδοιπόροι του εἰσχωροῦσιν εἰς τὰ δάση τῆς Ἰνδικῆς, καὶ τοῦ τολμήματος τούτου αἱ συνέπειαι.

Ὁ ὁδηγός, πρὸς συντομὴν τῆς ὁδοῦ, ἀφῆκε δεξιᾷ τὴν τροχιὰν τοῦ κατασκευαζομένου σιδηροδρόμου, ἥτις, ἐπηρεαζομένη ὑπὸ τῶν ἰδιοτρόπων διακλαδώσεων τῶν Βινδίων ὀρέων, δὲν ἠκολούθει τὴν βραχυτέραν ὁδόν, τὴν μόνην συμφέρουσαν εἰς τὸν κ. Φὰγ. Γνωρίζων δὲ πᾶσαν τῆς χώρας ὁδὸν καὶ ἀτραπόν, προέτεινε νὰ βραχύνῃ τὸν δρόμον κατὰ εἴκοσι περίπου μίλια, διατέμνων τὸ δάσος, καὶ ἡ πρότασίς του ἐγένετο δεκτή.

Ὁ Φιλέας Φὰγ καὶ ὁ κύριος Φραγκίσκος Κρόμαρτυ, βεβυθισμένοι μέχρις αὐχένος ἐντὸς τῶν καλάθων των, διεσείοντο ὑπὸ τοῦ ταχέος τριποδισμοῦ τοῦ ἐλέφαντος, ὃν ἐκέντριζεν εἰς δρόμον ὁ ὁδηγός του, ὑπέφερον ὅμως τὸ πρᾶγμα ἐν πάσῃ τῇ βρετανικῇ ἀταραξίᾳ, ὀλίγον ἄλλως διαλεγόμενοι καὶ μόλις προσβλέποντες ἀλλήλους.

Ὁ δὲ Πονηρίδης, καθήμενος ἐπὶ τῶν νώτων τοῦ ζώου, καὶ ὑφιστάμενος ἀμέσως πᾶσαν τὴν ἀντικοπὴν τῶν κινήσεών του, προσεῖχε, κατὰ παραγγελίαν ῥητὴν τοῦ κυρίου του, μὴ θέσῃ τὴν γλῶσσάν του μεταξὺ τῶν ὀδόντων, καθότι θὰ ἐκόπτετο ἀναποδράσας εἰς δύο. Καὶ ὁτὲ μὲν ἐπὶ τὸν τράχηλον τοῦ ἐλέφαντος φερόμενος, ὁτὲ δὲ πάλιν πρὸς τὰ ὀπίσθιά του ἐξωθούμενος, ἐξετέλει ἄκων κινήσεις ἀκροβατικάς, ὡς οἱ τῶν ἱπποδρόμων κυβιστῆρες. Ἐγέλα ὅμως καὶ ἀγεισέτο ἐν μέσῳ τῶν ἁλμάτων του, ποῦ δὲ καὶ ποῦ ἐξῆγε τοῦ σάκκου του τεμάχιον σακχάρεως, ὅπερ ὁ νοήμων Κιούνης ἔδραττε διὰ τῆς προβοσκίδος του, χωρὶς ἐπὶ στιγμὴν νὰ διακόψῃ τὸν τακτικὸν αὐτοῦ τριποδισμόν.

Μετὰ δύο ὡρῶν πορείαν, ὁ ὁδηγὸς ἀνέστειλε τὸν δρόμον τοῦ ἐλέφαντος καὶ παρέσχεν αὐτῷ μιᾶς ὥρας ἀνάπαυσιν· ὁ δὲ ἐλέφας, πιὼν ἀπό τινος πλησίον ἕλους, κατεβρόχθισε θάμνους τινὰς καὶ δενδρύλλια. Καὶ ὁ μὲν κύριος Φραγκίσκος Κρόμαρτυ, κατάκοπος ὤν, οὐδόλως δυσηρεστήθη διὰ τὴν διακοπήν· ὁ δὲ Φὰγ ἦτον ἐντελῶς εὐδιάθετος, ὡς εἰ ἐξήρχετο τῆς κλίνης του.

— Εἶνε ἀπὸ σίδηρον λοιπόν, εἶπεν ὁ ὑποστράτηγος, βλέπων αὐτὸν μετὰ σεβασμοῦ.

— Ἀπὸ σίδηρον κτυπητόν! ἀπήντησεν ὁ Πονηρίδης, ὅστις ἠσχολήθη εἰς παρασκευὴν λιτοῦ προγεύματος.

Τὴν μεσημβρίαν ὁ ὁδηγὸς ἔδωκε τὸ σημεῖον τῆς ἀναχωρήσεως· ἡ δὲ χώρα ἔλαβεν ἀγριωτέραν μετ' ὀλίγον ὄψιν. Τὰ μεγάλα δάση διεδέχθησαν λόχμαι ὀζυφοινίκων καὶ νανοφοινίκων, εἶτα δ' εὐρεῖαι κατάξηροι πεδιάδες, διακοπτόμεναι μόνον ὑπὸ μικρῶν τινων θάμνων καὶ ὄγκων μεγάλων συηνίτου λίθου. Πᾶσα ἡ χώρα αὕτη τοῦ ἄνω Βουνδελκούνδ, εἰς ἣν σπανίως φοιτῶσι περιηγηταί, κατοικεῖται ὑπὸ φανατικοῦ πληθυσμοῦ, ἀμετατρέπτως ἀσκοῦντος τὰ φοβερώτατα παραγγέλματα τῆς ἰνδικῆς θρησκείας. Ἡ ἀγγλικὴ δεσποτεία δὲν κατώρθωσε νὰ ἐκταθῇ εἰς χώραν ὑποκειμένην ἔτι εἰς τὸ κράτος τῶν ἰνδῶν ἡγεμόνων, ἀπροσίτων ἐντὸς τῶν ἀβάτων φαράγγων τῶν Βινδίων.

Πολλάκις ἐφάνησαν ὁμάδες ἀγρίων Ἰνδῶν ὀργίλως χειρονομούντων πρὸς τὴν διάβασιν τοῦ ταχύποδος ζώου· ὁ δὲ Παρσίδης τοὺς ἀπέφευγε κατὰ τὸ δυνατόν, θεωρῶν αὐτοὺς ὡς κακοποιοὺς ἀνθρώπους. Ζῶα δὲ ὀλίγα ἐφάνησαν τὴν ἡμέραν ἐκείνην· πίθηκοι μόνον ὀλίγοι, τρεπόμενοι ἀμέσως εἰς φυγὴν ἐν χειρονομίαις καὶ μορφασμοῖς, οἵτινες διεσκέδαζον τὰ μέγιστα τὸν Πονηρίδην.

Μεταξὺ ἄλλων ἐτάρασσε τὸν χρηστὸν νέον καὶ ἡ σκέψις, τί θὰ ἔκαμνε τὸν ἐλέφαντα ὁ κ. Φὰγ, φθάνων εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ Ἀλλαχαβάδ. Νὰ τὸν λάβῃ μεθ' ἑαυτοῦ; Ἀδύνατον· διότι ὁ ναῦλός του, προστιθέμενος εἰς τὸ τίμημα τῆς ἀγορᾶς, θὰ καθίστα αὐτὸν ζῶον λίαν δαπανηρόν. Θὰ τὸν ἐπώλει ἄρά γε, ἢ θὰ τὸν ἀπέλυε; Τὸ ἀξιόλογον ζῶον ἦτο ἄξιον, κατὰ τὸν Πονηρίδην, πάσης περιποιήσεως. Ἂν δὲ τυχὸν ὁ κ. Φὰγ τὸν ἐχάριζεν εἰς αὐτόν, ὁ Πονηρίδης ἤθελεν εὑρεθῇ εἰς μεγίστην ἀμηχανίαν. Πάντα ταῦτα μεγάλως τὸν ἀνησύχουν.

Τὴν ὀγδόην ὥραν τῆς ἑσπέρας εἶχον οἱ ὁδοιπόροι διαβῆ τὸν κύριον ζυγὸν τῶν Βινδίων, καὶ ἐστάθμευσαν εἰς τοὺς πρόποδας τῆς βορείας αὐτοῦ κλιτύος, ἐν μέσῳ κατηρειπωμένου τεμένους. Ἦχον ἤδη διατρέξει τὴν ἡμέραν ἐκείνην εἴκοσι-

1. Ἐπτανομολογήθη ἐκτῆς β' ἐκδόσεως τῶν Ἀνεκμυήστων τοῦ ἀειμνήστου Ν. Δραγούμη.

πέντε μίλια καὶ ὑπελείποντο αὐτοῖς τοσαῦτα μέχρις Ἀλλαγαβάδ.

Ἡ νὺξ ἦτο ψυχρά, καὶ ὁ Πονηρίδης ἀνῆψεν ἐντὸς τοῦ τεμένους εὐάρεστον πυρὰν ἐκ κλάδων ξηρῶν. Οἱ ὁδοιπόροι ἔφαγον, ὡς ἄνθρωποι κατάκοποι, τὸ παρασκευασθὲν προχείρως ἐκ τῶν ἠγορασμένων ἐν Χίλδυ τροφίμων δεῖπνον, ἡ δὲ συνομιλία, ἀρξαμένη ἀπὸ ἀσυναρτήτων τινῶν φράσεων, κατέληξε μετ' οὐ πολὺ εἰς ὁμόφωνον καὶ ἠχηρότατον βόγχον. Ὁ ὁδηγὸς ἔμεινεν ἀγρυπνῶν ἐγγὺς τοῦ ἐλέφαντος, ὅστις ἀπεκοιμήθη ὄρθιος, στηριζόμενος εἰς ὀγκῶδες στέλεχος δένδρου.

Οὐδὲν ἔκτακτον συνέβη τὴν νύκτα. Βρυχηθμοί τινες ἀγρίων γαλῶν καὶ πανθήρων ἐτάραξαν ἐνίοτε τὴν σιγήν της, ἀναμιγνύμενοι πρὸς τοὺς ἐξεῖς συριγμοὺς τῶν πιθήκων. Ἀλλὰ τὰ σαρκοβόρα ἠρκέσθησαν εἰς κραυγάς, καὶ εἰς οὐδεμίαν ἄλλην προέβησαν ἐχθρικὴν ἐπίδειξιν κατὰ τῶν διανυκτερευσάντων ἐν τῷ τεμένει. Ὁ κύριος Φραγκίσκος Κρόμαρτυ ἐκοιμήθη ὕπνον βαθύν, ὡς στρατιωτικὸς κατάκοπος· ὁ Πονηρίδης ἐπανέλαβεν ἐν ταραχώδει ὕπνῳ τὰς κυβιστείας τῆς προτεραίας· ὁ δὲ κ. Φὸγ ὕπνωσεν ἡσύχως ὡς εἰ κατεκλίνετο ἐν τῇ ἀθορύβῳ οἰκίᾳ του τῆς Σέβιλ-Ῥόου.

Τὴν ἕκτην πρωϊνὴν ὥραν ἐκίνησε καὶ πάλιν ἡ συνοδία, ὁ δὲ ὁδηγὸς ἤλπιζεν ὅτι τὴν αὐτὴν ἑσπέραν ἤθελον φθάσει εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ Ἀλλαγαβάδ. Οὕτω δὲ ὁ κ. Φὸγ μέρος μόνον ἤθελεν ἀπολέσει τοῦ κέρδους τῶν τεσσαράκοντα ὀκτὼ ὡρῶν.

Μετὰ τὰς τελευταίας κατωφερείας τῶν Βινδίων, ὁ Κιούνης ἀνέλαβε τὸ ταχὺ αὐτοῦ βῆμα, ὁ δὲ ὁδηγός του περιέκαμψε τὴν κώμην Καλλενζέ, κειμένην παρὰ τὸν Κάνην, ἐν τῶν παραποταμίων τοῦ Γάγγου. Ἀποφεύγων πάντοτε τὰ κατοικούμενα μέρη, ἐθεώρει ὡς ἀσφαλεστέρας τὰς ἐρήμους πεδιάδας, αἵτινες ἀποτελοῦσι τὰς πρώτας κοιλότητας τοῦ λεκανοπεδίου τοῦ μεγάλου ποταμοῦ. Ὁ σταθμὸς τοῦ Ἀλλαγαβάδ δὲν ἀπεῖχε πλέον ἢ δώδεκα μόνον μίλια πρὸς τὸ βορειοανατολικὸν μέρος. Οἱ δὲ ὁδοιπόροι ἀνέκοψαν τὴν πορείαν αὐτῶν ὑπὸ συστάδα βανανεῶν, ὧν οἱ καρποί, ὀρεπτικοὶ ὡς ἄρτος καὶ «εὔχυμοι ὡς ἀφρόγαλα», κατὰ τὸ λέγειν τῶν περιηγητῶν, μεγάλως ἐξετιμήθησαν.

Τὴν δευτέραν ὥραν ὁ ὁδηγός, προτιμῶν νὰ ὁδοιπορῇ κρυπτόμενος ὑπὸ τῶν δρυμῶν, εἰσέδυσεν εἰς πυκνόφυτον δάσος, ὅπερ ἐφ' ἱκανὰ μίλια ἔμελλε νὰ διατρέξῃ. Ὅπως δήποτε οὐδὲν εἶχε τέως δυσάρεστον συναντήσει, καὶ ἡ ὁδοιπορία ἐφαίνετο μέλλουσα νὰ συντελεσθῇ χωρίς τινος ἐκτάκτου συμβεβηκότος, ὅτε ὁ ἐλέφας, ἀνησυχήσας τὸ κατ' ἀρχάς, ἐσταμάτησεν.

Ἦτο τετάρτη ὥρα.

— Τί τρέχει; ἠρώτησεν ὁ κ. Φραγκίσκος Κρόμαρτυ, ὑψώσας τὴν κεφαλήν του ὑπὲρ τὸν κάλαθον.

— Δὲν ἠξεύρω, ἀξιωματικέ μου, ἀπήντησεν ὁ Παρσίδης, τείνων τὸ οὖς πρὸς συγκεχυμένον τινὰ ψιθυρισμόν, διαπερῶντα τὸ πυκνὸν φύλλωμα.

Μετά τινας στιγμὰς ὁ ψιθυρισμὸς ἐκεῖνος ἐγένετο εὐκρινέστερος. Ἐφαίνετο δὲ ἀπήχησις συναυλίας χαλκίνων ὀργάνων καὶ φωνῶν ἀνθρωπίνων.

Ὁ Πονηρίδης ἔβλεπε καὶ ἤκουε πάσῃ δυνάμει, ὁ δὲ κ. Φὸγ ἀνέμενεν ἀταράχως, οὐδὲν λέγων.

Ὁ Παρσίδης ἐπήδησε κατὰ γῆς, προσέδεσε τὸν ἐλέφαντα εἰς ἓν τῶν δένδρων, καὶ εἰσέδυσεν εἰς τὸ πυκνότερον μέρος τῆς λόχμης. Ἐπέστρεψε δὲ μετά τινας στιγμάς, λέγων:

— Εἶνε λιτανεία βραχμάνων, καὶ ἔρχεται πρὸς τὸ μέρος μας. Καλλίτερα νὰ μὴ μᾶς ἰδοῦν.

Λύσας δὲ τὸν ἐλέφαντα, τὸν ὡδήγησεν ἔνδον λόχμης πυκνῆς, καὶ παραγγείλας εἰς τοὺς ὁδοιπόρους νὰ μὴ ἀφιππεύσωσιν, ἔστη ἕτοιμος νὰ πηδήσῃ καὶ πάλιν ἐπὶ τὸν ἐλέφαντα, ἂν ἡ φυγὴ παρίστατο ἀναγκαία. Διελογίσθη ὅμως, ὅτι ὁ ὅμιλος τῶν πιστῶν θὰ παρήρχετο χωρὶς νὰ τὸν ἴδῃ, καθότι τοῦ φυλλώματος ἡ πυκνότης τὸν ἀπέκρυπτεν ἐντελῶς.

Ὁ παράφωνος θόρυβος τῶν φωνῶν καὶ τῶν ὀργάνων προσήγγιζεν ὁλονέν, καὶ ἄσματα μονότονα συνανεμίγνυντο πρὸς τὸν ἦχον τυμπάνων καὶ κυμβάλων. Μετὰ μικρὸν δ' ἐφάνη ὑπὸ τὰ δένδρα ἡ ἀρχὴ τῆς λιτανείας, εἰς ἀπόστασιν πεντήκοντα περίπου βημάτων ἀπὸ τοῦ μέρους, ὅπου εὑρίσκοντο ὁ κ. Φὸγ καὶ οἱ συνοδοιπόροι του, οἵτινες διέκριναν ἤδη καθαρῶς διὰ τῶν κλάδων τὸ παράδοξον προσωπικὸν τῆς θρησκευτικῆς ἐκείνης τελετῆς.

Τῆς συνοδείας ἡγοῦντο ἱερεῖς μιτροφόροι ἀναδεδυμένοι μακρὰς χρυσοκεντήτους ἐσθῆτας. Περιεκύκλουν δ' αὐτοὺς ἄνδρες γυναῖκες καὶ παιδία, μέλποντες εἴδός τι νεκρωσίμου ἀκολουθίας, διακοπτομένης κατ' ἴσα διαλείμματα ὑπὸ τοῦ κρότου τῶν τυμπάνων καὶ τῶν κυμβάλων. Κατόπιν αὐτῶν, ἐρ' ἅρματος πλατεῖς ἔχοντος τοὺς τροχούς, ὧν αἱ ἀκτῖνες παρίστων σύμπλεγμα ὄφεων, ἐπεφάνη ἀποτρόπαιον ἄγαλμα, συρόμενον ὑπὸ δύο συνωρίδων χρυσοφαλάρων ἰνδικῶν βοῶν. Τὸ ἄγαλμα ἐκεῖνο εἶχε τέσσαρας βραχίονας, τὸ σῶμα φαιόν, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπλανεῖς, τὴν κόμην ἀτημέλητον, τὴν γλῶσσαν ἐκκρεμῆ καὶ τὰ χείλη κυκνοβαφῆ. Τὸν τράχηλον αὐτοῦ ἐκόσμει περιδέραιον ἐκ κεφαλῶν νεκρῶν, καὶ τὴν ὀσφύν του ζώνη ἐκ χειρῶν ἀποκεκομμένων. Ἵστατο δὲ ὄρθιον ἐπὶ καταβεβλημένου γίγαντος, οὗτινος ἔλειπεν ἡ κεφαλή.

Ὁ κ. Φραγκίσκος Κρόμαρτυ ἀνεγνώρισε τὸ ἄγαλμα ἐκεῖνο.

— Εἶνε ἡ Θεὰ Κάλη, ἐψιθύρισεν, ἡ θεὰ τοῦ ἔρωτος καὶ τοῦ θανάτου.

— Τοῦ θανάτου, μὲ τὴν εὐχήν μου! εἶπεν ὁ Πονηρίδης· ἀλλὰ τοῦ ἔρωτος.. μὴ χειρότερα! τί ἀσχημογύναικο!

Ὁ Παρσίδης ἔνευσεν αὐτῷ νὰ σιωπήσῃ.

Πέριξ τοῦ ἀγάλματος ἐτύρβαζε, συνεταράσσετο καὶ περιεδινεῖτο σπασμωδικῶς ὅμιλος γηραιῶν φακιρῶν, καταστίκτων δι' ὤχρας, κεκαλυμμένων τὸ σῶμα ὑπὸ σταυροειδῶν ἐντομῶν, ἐξ ὧν στάγδην διέῤῥεε τὸ αἷμά των, ἠλιθίων συνάμα καὶ δαιμονιώντων, οἵτινες κατὰ τὰς μεγάλας ἰνδικὰς λιτανείας πίπτουσι πολλάκις καὶ κατασυντρίβονται ὑπὸ τοὺς τροχοὺς τοῦ ἱεροῦ ἅρματος.

Κατόπιν αὐτῶν βραχμᾶνές τινες, ἐν πάσῃ τῇ πολυτελείᾳ τῆς ἀνατολικῆς αὐτῶν ἀναβολῆς, ἔσυρον γυναῖκα μόλις κρατουμένην εἰς τοὺς πόδας της.

Ἡ γυνὴ ἐκείνη ἦτο νέα καὶ λευκὴ ὡς Εὐρωπαία. Ἡ κεφαλή αὐτῆς, ὁ τράχηλος, οἱ ὦμοι, τὰ ὦτα, οἱ βραχίονες, αἱ χεῖρες, καὶ οἱ τῶν ποδῶν της μεγάλοι δάκτυλοι ἦσαν κατάφορτοι ὑπὸ κόσμων, περιδεραίων, βραγιονίων, ἐνωτίων καὶ δακτυλίων. Χουσοῦφής δὲ χιτὼν, ὑπὸ λεπτῆς μουσελίνης ἐπικαλυπτόμενος, περιέγραφε τὸ κομψόν της ἀνάστημα.

Μετὰ τὴν νεαρὰν αὐτὴν γυναῖκα—φοβερὰ ἡ ἀντίθεσις!—φρουροὶ φέροντες γυμνὰ περὶ τὴν ὀσφὺν τὰ ξίφη, καὶ διὰ μακρῶν ὡπλισμένοι δαμασκουργῶν πιστολίων, ἐκόμιζον πτῶμα ἐπὶ φορείου.

Ἦν δὲ τὸ πτῶμα γέροντος, περιβεβλημένου τὰ πολύτιμα ἡγεμονικά του ἐνδύματα, τὴν μαργαρακέντητον κίδαρίν του, τὴν ἐκ μετάξης καὶ χρυσοῦ ὑφασμένην ἐσθῆτά του, τὴν ἀδαμαντόῤῥαφῆ ἐκ κασμιρίου ζώνην του καὶ τὰ περικαλλῆ του ἰνδικὰ ὅπλα.

Εἴποντο δὲ τέλος μουσικοὶ καὶ ὀπισθοπορεία φανατικῶν, ὧν αἱ κραυγαὶ συνέπνιγον πολλάκις τὸν φοβερὸν τῶν ὀργάνων κρότον.

Ὁ κ. Φραγκίσκος Κρόμαρτυ ἐθεώρει τὴν πομπὴν ἐκείνην μετὰ πολλῆς σκυθρωπότητος· στραφεὶς δὲ πρὸς τὸν ὁδηγόν,

— Εἶνε Σούττι! εἶπε.

Ὁ Παρσίδης κατένευσε, καὶ ἔφερε τὸν δάκτυλον ἐπὶ τὰ χείλη. Ἡ μακρὰ πομπὴ ἀνεπτύχθη βραδέως ὑπὸ τὰ δένδρα, καὶ αἱ ἔσχατοι αὐτῆς τάξεις ἠφανίσθησαν μετὰ μικρὸν εἰς τὰ βάθη τοῦ δάσους.

Ὁ ἦχος τῶν ἀσμάτων βαθμηδὸν ἀπεσβέσθη, ἠκούσθησαν δ' ἔτι ἐπ' ὀλίγον μακρυναί τινες κραυγαί, καὶ σιγὴ βαθεῖα διεδέχθη τέλος ὅλον ἐκεῖνον τὸν θόρυβον.

Ὁ Φιλέας Φὸγ εἶχεν ἀκούσει τὴν λέξιν ἐκείνην τοῦ κ. Φραγκίσκου Κρόμαρτυ, μόλις δὲ παρελθούσης τῆς λιτανείας ἠρώτησε:

— Τί θὰ εἰπῇ *σούττι*;

— Σούττι, κύριε Φόγ, ἀπήντησεν ὁ ὑποστράτηγος, σημαίνει θυσίαν ἀνθρωπίνην ἀλλ' ἐκουσίαν. Ἡ γυνὴ ἐκείνη, τὴν ὁποίαν εἴδετε, θὰ καῇ αὔριον τὰ ἐξημερώματα.

— Ἀ! τοὺς ἀθλίους! ἀνεφώνησεν ὁ Πονηρίδης, μὴ δυνηθεὶς νὰ κρατήσῃ τὴν κραυγὴν ἐκείνην τῆς ἀγανακτήσεως.

— Καὶ τὸ πτῶμα ἐκεῖνο; ἠρώτησεν ὁ κ. Φόγ.

— Εἶνε τοῦ ἡγεμόνος συζύγου της, ἀπήντησεν ὁ ὁδηγός.

— Πῶς; ὑπέλαβεν ὁ Φιλέας Φόγ, χωρὶς ἐπ' ἐλάχιστον νὰ συγκινηθῇ ἡ φωνή του, αἱ βάρβαροι αὗται συνήθειαι ὑπάρχουσιν ἀκόμη εἰς τὴν Ἰνδικήν, καὶ δὲν κατώρθωσαν οἱ Ἄγγλοι νὰ τὰς ἐκριζώσωσι;

— Εἰς τὸ πλεῖστον μέρος τῆς Ἰνδικῆς, ἀπήντησεν ὁ Κρόμαρτυ, αἱ θυσίαι αὗται δὲν ἐκτελοῦνται πλέον, ἀλλ' εἰς τὰς βαρβάρους αὐτὰς χώρας, καὶ ἰδίως εἰς τὸ Βουνδελκούνδ, δὲν ἔχομεν καμμίαν ἐπιῤῥοήν. Ὅλη ἡ βόρειος πλευρὰ τῶν Βινδίων εἶνε θέατρον ἀδιακόπων σφαγῶν καὶ λῃστεύσεων.

— Ἡ δυστυχισμένη! ἐψιθύριζεν ὁ Πονηρίδης, νὰ τὴν καύσουν ζωντανήν!

— Ναί, ἀπήντησεν ὁ ὑποστράτηγος, θὰ τὴν καύσουν· καὶ ἂν δὲν τὴν ἔκαιον, δὲν δύνασθε νὰ φαντασθῆτε τί θὰ ὑπέφερε παρὰ τῶν οἰκείων της. Θὰ τῆς ἐξύριζον τὴν κόμην, θὰ τὴν ἔτρεφον μόλις μὲ ὀλίγας δράκας ὀρυζίου, θὰ τὴν ἀπεδίωκον πανταχόθεν, θὰ τὴν ἐθεώρουν ὡς ἀκάθαρτον πλάσμα καὶ θὰ τὴν ἄφινον ἐπὶ τέλους ν' ἀποθάνῃ εἰς καμμίαν γωνίαν ὡς ψωραλέος σκύλος. Τὸ φοβερὸν αὐτὸ μέλλον παρακινεῖ πολλάκις τὰς δυστυχεῖς αὐτὰς εἰς τὸν θάνατον πλειότερον ἢ ὁ ἔρως καὶ ὁ θρησκευτικὸς φανατισμός. Οὐχ ἧττον ἐνίοτε ὁ θάνατος εἶνε ἐντελῶς ἑκούσιος, καὶ χρειάζεται νὰ παρεμβῇ δραστηρίως ἡ κυβέρνησις, διὰ νὰ τὸν ἐμποδίσῃ. Τοιουτοτρόπως πρό τινων ἐτῶν, ὅτε διέτριβα εἰς τὴν Βομβάην, νέα τις χήρα ἦλθε νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ κυβερνήτου τὴν ἄδειαν νὰ καῇ μετὰ τοῦ πτώματος τοῦ συζύγου της. Ἐννοεῖται δέ, ὅτι ὁ κυβερνήτης ἠρνήθη. Τότε ἡ χήρα ἔφυγεν ἀπὸ τὴν πόλιν, κατέφυγεν εἰς τὴν χώραν ἑνὸς τῶν ἀνεξαρτήτων ἡγεμόνων, καὶ ἐκεῖ ἐξετέλεσε τὴν θυσίαν της.

Ἐνόσῳ διηγεῖτο ὁ ὑποστράτηγος, ὁ ὁδηγὸς ἔσεισε τὴν κεφαλήν· ἀφοῦ δ' ἐτελείωσεν, εἶπεν:

— Ἡ αὐρινὴ θυσία δὲν εἶνε ἑκουσία.

— Πῶς τὸ ἠξεύρεις;

— Εἶνε ἱστορία, τὴν ὁποίαν γνωρίζουν ὅλοι εἰς τὸ Βουνδελκούνδ, ἀπήντησεν ὁ ὁδηγός.

— Ἐν τούτοις ἡ δυστυχὴς ἐκείνη δὲν ἐφαίνετο νὰ κάμνῃ ἀντίστασιν, παρετήρησεν ὁ κ. Φραγκίσκος Κρόμαρτυ.

— Διότι τὴν ἐμέθυσαν μὲ καννάβι καὶ ὄπιον.

— Καὶ ποῦ τὴν πηγαίνουν;

— Εἰς τὴν παγόδαν τοῦ Πιλλαγῆ, δύο μίλια μακρὰν ἀπ' ἐδῶ. Ἐκεῖ θὰ διανυκτερεύσῃ, ἕως ὅτου ἔλθῃ ἡ ὥρα τῆς θυσίας.

— Καὶ ἡ θυσία αὐτὴ θὰ γείνῃ;...

— Τὸ πρωΐ, ἅμα χαράξῃ.

Μετὰ τὴν ἀπάντησιν ταύτην, ὁ ὁδηγὸς ἐξήγαγε τὸν ἐλέφαντα τῆς πυκνῆς λόχμης καὶ ἀνέβη ἐπὶ τὸν τράχηλόν του. Ἀλλὰ καθ' ἣν στιγμὴν ἔμελλε νὰ διεγείρῃ αὐτὸν δι' ἰδίου τινος συριγμοῦ, ὁ κ. Φὸγ τὸν ἐμπόδισε, καὶ ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν Φραγκίσκον Κρόμαρτυ,

— Δὲν τὴν σώζομεν αὐτὴν τὴν γυναῖκα; εἶπε.

— Νὰ τὴν σώσωμεν, κύριε Φόγ! ἀνέκραξεν ὁ ὑποστράτηγος.

— Ἔχω ἀκόμη δώδεκα ὥρων κέρδος. Δύναμαι νὰ τὸ θυσιάσω.

— Ὦ! ἔχετε καρδίαν! εἶπεν ὁ κ. Φραγκίσκος Κρόμαρτυ.

— Ἐνίοτε, ἀπήντησεν ὁ Φιλέας Φόγ· ὅταν ἔχω καιρόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ιβ'.

Ὅπου ὁ Πονηρίδης ἀποδεικνύει, ὅτι ἡ τύχη εὐτυχεῖ τοὺς τολμηρούς.

Τὸ σχέδιον ἦτο παράτολμον, δυσχερέστατον καὶ ἴσως ἀκατόρθωτον. Ὁ κ. Φὸγ ἔμελλε νὰ διακινδυνεύσῃ τὴν ζωήν του, ἢ τοὐλάχιστον τὴν ἐλευθερίαν του καὶ ἑπομένως καὶ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν σχεδίων αὐτοῦ· ἀλλὰ δὲν ἐδίστασεν. Βῦρε δὲ πρὸς τούτοις καὶ θαρραλέον βοηθὸν τὸν κ. Κρόμαρτυ.

Ὡς πρὸς τὸν Πονηρίδην, ἦτον ἕτοιμος νὰ μετάσχῃ τῆς ἐκτελέσεως σχεδίου, ὅπερ τὸν ἐνθουσία. Ἀνεγνώριζεν ἤδη καρδίαν καὶ ψυχὴν ὑπὸ τὸ παγετῶδες περικάλυμμα τοῦ κυρίου του, καὶ ἤρχιζε νὰ τὸν ἀγαπᾷ.

Ἔμενεν ὁ ὁδηγός· τί ἄρα ἤθελεν οὗτος ἀποφασίσει; δὲν ἤθελε μᾶλλον ταχθῇ ὑπὲρ τῶν Ἰνδῶν; Ἐν ἐλλείψει τῆς συνδρομῆς του, ἔπρεπε τοὐλάχιστον νὰ ἀσφαλισθῇ ἡ οὐδετερότης του.

Ὁ κ. Φραγκίσκος Κρόμαρτυ τὸν ἠρώτησε περὶ τούτου καθαρῶς καὶ ἄνευ περιστροφῶν.

— Ἀξιωματικέ μου, ἀπήντησεν ὁ ὁδηγός, εἶμαι Παρσίδης καὶ ἡ γυνὴ αὐτὴ εἶνε ὁμόφυλός μου. Εἶμαι εἰς τὰς διαταγάς σας.

— Πολὺ καλά, ὁδηγέ, ὑπέλαβεν ὁ κ. Φόγ.

— Ἐν τούτοις, πρέπει νὰ γνωρίζετε, ἐπανέλαβεν ἐκεῖνος, ὅτι ὄχι μόνον διακινδυνεύομεν τὴν ζωήν μας, ἀλλὰ κινδυνεύομεν νὰ ὑποβληθῶμεν καὶ εἰς φρικτὰς βασάνους, ἂν μᾶς συλλάβωσιν. Ἑπομένως σκεφθῆτε.

— Ἐσκέφθημεν, ἀπήντησεν ὁ κ. Φόγ. Νομίζω δέ, ὅτι πρέπει νὰ περιμείνωμεν τὴν νύκτα διὰ νὰ κινήσωμεν.

— Τὸ αὐτὸ νομίζω κ' ἐγώ, ἀπεκρίθη ὁ ὁδηγός.

Ὁ χρηστὸς ἐκεῖνος Ἰνδὸς ἀφηγήθη τότε λεπτομερείας τινὰς περὶ τοῦ θύματος. Ἡ γυνὴ ἐκείνη ἦτο Ἰνδὴ διασήμου καλλονῆς, Παρσὶς τὴν φυλήν, καὶ θυγάτηρ πλουσίων ἐμπόρων τῆς Βομβάης. Εἶχε δὲ ἀνατραφῆ ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ ἐντελῶς ἀγγλικὴν ἀνατροφήν, καὶ ἐκ τῶν τρόπων καὶ ἐκ τῆς μαθήσεώς της ἤθελέ τις ὑπολάβει αὐτὴν εὐρωπαίαν. Ἐκαλεῖτο δὲ Ἀουδά.

Ὀρφανή, ἐνυμφεύθη ἄκουσα τὸν γηραιὸν ἐκεῖνον ἡγεμόνα τοῦ Βουνδελκαούνδ, καὶ μετὰ τρεῖς μῆνας ἐχήρευσε. Γνωρίζουσα τὴν ἀναμένουσαν αὐτὴν τύχην, ἔφυγε, συνελήφθη ἐκ νέου, καὶ οἱ συγγενεῖς τοῦ ἡγεμόνος, εἰς οὓς ἦτο σύμφορος ὁ θάνατός της, καθωσίωσαν αὐτὴν εἰς τὸν θάνατον, ὃν δὲν ἐφαίνετο πλέον δυναμένη νὰ διαφύγῃ.

Ἡ διήγησις αὕτη ἐκράτυνεν ἔτι μᾶλλον τὴν γενναίαν ἀπόφασιν τοῦ κ. Φὸγ καὶ τῶν συντρόφων του. Ἀπεφασίσθη δὲ νὰ διευθύνῃ ὁ ὁδηγὸς τὸν ἐλέφαντα πρὸς τὴν παγόδαν τοῦ Πιλλαγῆ, καὶ νὰ πλησιάσῃ εἰς αὐτὴν ὅσῳ ἦτο δυνατὸν περισσότερον.

Μετὰ ἡμίσειαν ὥραν ἐγένετο σταθμὸς ὑπὸ πυκνήν τινα λόχμην, πεντακόσια βήματα μακρὰν τῆς παγόδας, ἥτις δὲν ἐφαίνετο. Ἀλλ' οἱ τῶν φανατικῶν ὠρυγμοὶ ἠκούοντο καθαρώτατα.

Συνεζητήθησαν τότε τὰ μέσα τῆς προσεγγίσεως. Ὁ ὁδηγὸς ἐγνώριζε τὴν παγόδαν ἐκείνην, ἐν ᾧ, ὡς ἐβεβαίου, ἦτο φυλακισμένη ἡ νεαρὰ γυνή.

Ἦτο ἄρα δυνατὸν νὰ εἰσχωρήσῃ τις εἰς αὐτὴν διὰ μιᾶς τῶν θυρῶν της, ἐνῷ τὸ ὁμότονον τῶν δημίων ἤθελε διατελεῖ ὑπὸ τὴν νάρκην τῆς μέθης, ἢ ἔπρεπε μᾶλλον νὰ διατρυπηθῇ ὁ τοῖχος; Τοῦτο μόνον τὴν τελευταίαν στιγμὴν καὶ ἐπὶ τόπου ἠδύνατο νὰ ἀποφασισθῇ. Ἀφιλονείκητον ὅμως ὑπῆρξεν, ὅτι ἡ ἁρπαγὴ ἔπρεπε νὰ γείνῃ τὴν αὐτὴν ἐκείνην νύκτα, καὶ οὐχὶ τὴν προαύριον, ὅτε τὸ θῦμα ἔμελλε νὰ ἀπαχθῇ εἰς τὴν πυράν, διότι τὴν στιγμὴν αὐτὴν οὐδεμία ἀνθρωπίνη βοήθεια ἦτο δυνατὴ νὰ τὸ σώσῃ.

Ὁ κ. Φὸγ καὶ οἱ σύντροφοί του ἀνέμειναν τὴν νύκτα, ἅμα δὲ τοῦ σκότους ἐπελθόντος, περὶ τὴν ἕκτην ἑσπερινὴν ὥραν, ἀπεφάσισαν νὰ κατοπτεύσωσι τὸν περὶ τὴν παγόδαν χῶρον. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἀπεσβέννυντο καὶ αἱ ἔσχαται τῶν φακιρῶν κραυγαί, οἵτινες, κατὰ τὴν συνήθειάν των, ἔμελλον νὰ βυθισθῶσιν εἰς τὸν βαρὺν ὕπνον τοῦ γάγγ,—ῥευστοῦ ὀπίου μεμιγμένου μετὰ τοῦ καρποῦ τῆς κανναβέως· τότε δὲ θὰ ἦτο ἴσως δυνατὸν νὰ διαλισθήσῃ τις δι' αὐτῶν μέχρι τοῦ τεμένους.

Ὁ Παρσίδης, ὁδηγῶν τὸν κ. Φόγ, τὸν κ. Κρόμαρτυ καὶ τὸν Πονηρίδην, προυχώρησεν ἀθορύβως διὰ τοῦ δάσους. Ἀφοῦ δὲ διήνυσαν δέκα περίπου λεπτά, ἕρποντες ὑπὸ τοὺς κλάδους, ἔφθασαν εἰς τὰς ὄχθας μικροῦ ποταμοῦ, καὶ ἐκεῖ, πρὸς τὴν λάμψιν σιδηρῶν πυρσῶν, ἐφ' ὧν ἕκαιον ῥητῖναι, διέκριναν σωρὸν ἐστοιβασμένων ξύλων. Ὁ σωρὸς ἐκεῖνος ἦν ἡ μέλλουσα πυρά, ἀπετελεῖτο δὲ ἐκ πολυτίμου εὐώδους ξύλου, καὶ ἀπέπνεεν ἤδη τὴν ὀσμὴν τοῦ ἀρωματικοῦ ἐλαίου, δι' οὗ εἶχε ῥαντισθῆ. Ἐπ' αὐτοῦ ἔκειτο τὸ τεταριχευμένον πτῶμα τοῦ ἡγεμόνος, ὅπερ ἔμελλε

νὰ καῇ μετὰ τῆς χήρας του, καὶ εἰς ἑκατὸν βημάτων ἀπόστασιν ὑψοῦτο ἡ παγόδα, ἧς οἱ μιναρέδες διέσχιζον ἐν τῷ σκότει τὰς κορυφὰς τῶν δένδρων.

— Ἐλᾶτε! εἶπεν ὁ ὁδηγὸς ταπεινῇ τῇ φωνῇ.

Αὐξάνων δὲ τὴν προσοχήν του καὶ ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῶν συντρόφων του, ὠλίσθησε σιωπηλὸς διὰ τῶν θάμνων.

Οὐδὲν ἄλλο ἐτάρασσε πλέον τὴν σιγήν, ἢ ὁ διὰ τοῦ φυλλώματος ψίθυρος τοῦ ἀνέμου.

Μετ' ὀλίγον ὁ ὁδηγὸς ἐσταμάτησεν εἰς τὸ ἄκρον ἐξαίθρας, ἧς ὀλίγαι ῥητῖναι ἐφώτιζον τὴν περιφέρειαν. Τὸ ἔδαφος ἦτο κατεστρωμμένον ἐξ ἀνθρώπων κοιμωμένων καὶ ληθαργούντων ἤδη ὑπὸ τῆς μέθης. Ἤθελε δέ τις ὑπολάβει αὐτὸ πεδίον μάχης κεκαλυμμένον ὑπὸ νεκρῶν. Ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδία κατέκειντο ἀνάμικτα, ποὺ δὲ καὶ πεν ἐρρεγχόν τινες τῶν μεθύσων.

Βαθύτερον μεταξὺ τῶν δένδρων διεγράφετο ἀορίστως τὸ τέμενος τοῦ Πιλλαγῆ. Πρὸς μεγίστην ὅμως τοῦ ὁδηγοῦ δυσαρέσκειαν, οἱ τοῦ ἡγεμόνος φύλακες ἠγρύπνουν πρὸ τῶν θυρῶν, περιπατοῦντες μὲ γυμνὰ τὰ ξίφη. Ἴσως δὲ καὶ οἱ ἱερεῖς ἠγρύπνουν ἐπίσης ἐντὸς τοῦ ναοῦ.

Ὁ Παρσίδης δὲν προυχώρησε περαιτέρω, κατιδών, ὅτι ἀδύνατον ἦτο νὰ εἰσβιασθῇ τοῦ ναοῦ ἡ εἴσοδος, καὶ ἀνήγαγε τοὺς συντρόφους αὐτοῦ πρὸς τὰ ὀπίσω.

Ὁ Φιλέας Φὸγ καὶ ὁ Φραγκίσκος Κρόμαρτυ εἶχον ἐννοήσει, ὡς αὐτός, ὅτι οὐδὲν ἦτο ἐκεῖθεν κατορθωτόν.

Ἐσταμάτησαν λοιπὸν καὶ συνδιελέχθησαν ταπεινῇ τῇ φωνῇ.

— Ἂς περιμείνωμεν, εἶπεν ὁ ὑποστράτηγος· εἶνε μάλις ἑκτὼ ἡ ὥρα, καὶ πιθανὸν εἶνε ὁ ὕπνος νὰ καταβάλῃ τέλος πάντων καὶ τοὺς φύλακας.

— Δὲν εἶνε ἀπίθανον, ἀπήντησεν ὁ Παρσίδης.

Οὕτω δὲ ὁ Φιλέας Φὸγ καὶ οἱ σύντροφοί του ἐξηπλώθησαν παρὰ τὸν κορμὸν δένδρου καὶ ἀνέμειναν

Πόσον βραδὺς τοῖς ἐφάνη ὁ χρόνος! Ὁ ὁδηγὸς ἀπεχώρει ἐνίοτε, καὶ ἀπήρχετο εἰς κατόπτευσιν τῶν ἄκρων τοῦ δάσους· ἀλλ' οἱ φύλακες ἠγρύπνουν πάντοτε ὑπὸ τὸ φῶς τῶν πυρσῶν, καὶ ἀμυδρόν τι φῶς διωλίσθαινε διὰ τῶν παραθύρων τοῦ τεμένους.

Ἀνέμειναν οὕτω μέχρι τοῦ μεσονυκτίου, ἀλλὰ τὰ πράγματα δὲν μετεβάλλοντο. Ἡ ἐπαγρύπνησις ἐξηκολούθει, καὶ πρόδηλον ἦτο, ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ προσδοκᾶται ἀπονάρκωσις τῶν φυλάκων. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα δὲν εἶχον ποτισθῆ γάγγ. Ἔπρεπε λοιπὸν νὰ γείνῃ ἄλλη ἐνέργεια, καὶ ἡ εἰς τὸ τέμενος εἴσοδος νὰ τελεσθῇ δι' ὁπῆς, ἀνοιγομένης εἰς τὸν τοῖχον τῆς παγόδας. Ἀλλὰ δὲν ἠγρύπνουν ἆρά γε καὶ οἱ ἱερεῖς πλησίον τοῦ θύματός των, ὡς ἠγρύπνουν πρὸ τῆς θύρας οἱ στρατιῶται;

Μετὰ τελευταίαν τινὰ συνδιάλεξιν, ὁ ὁδηγὸς εἶπεν, ὅτι ἦτο ἕτοιμος νὰ κινήσῃ, καὶ ὁ κ. Φόγ, ὁ κ. Φραγκίσκος καὶ ὁ Πονηρίδης τὸν ἠκολούθησαν· προυχώρησαν δὲ διὰ μακροῦ περιδρόμου, ἵνα φθάσωσιν εἰς τὸ οὕτως εἰπεῖν ἱερὸν τῆς παγόδας.

Περὶ τὴν ἡμίσειαν ὥραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον ἀφίκοντο παρὰ τὴν βάσιν τῶν τοίχων, οὐδένα συναντήσαντες. Οὐδεὶς ἠγρύπνει πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο, ἀλλὰ πρέπει συνάμα νὰ ῥηθῇ, ὅτι οὔτε θύραι ὑπῆρχον οὔτε παράθυρα.

Ἡ νὺξ ἦτο σκοτεινή, ἡ δὲ σελήνη, φθίνουσα ἤδη, μόλις ἀνέτελλεν ὑπὲρ τὸν συννεφῆ ὁρίζοντα, καὶ τὰ ὑψηλὰ δένδρα συνεπύκνουν ἔτι μᾶλλον τὸ σκότος.

Δὲν ἤρκει ὅμως ὅτι ἔφθασαν εἰς τὴν βάσιν τῶν τοίχων· ἔπρεπε καὶ νὰ τοὺς τρυπήσωσι. Πρὸς τοῦτο δὲ ὁ Φιλέας Φὸγ καὶ οἱ σύντροφοί του οὐδὲν εἶχον ὄργανον ἄλλο ἢ τὰ μαχαιρίδιά των. Ἀλλ' εὐτυχῶς οἱ τοῖχοι τοῦ τεμένους ἀπετελοῦντο ἐκ μίγματός τινος κεράμων καὶ ξύλων, ὅπερ βεβαίως δὲν ἦτο δυσδιάτρητον. Ἅμα ὡς ἀφῃρεῖτο ἡ πρώτη κέραμος, εὐκόλως θ' ἀπεσπῶντο καὶ αἱ ἐπίλοιποι.

Ἤρχισαν ἑπομένως τὴν ἐργασίαν, ὅσον ἀθορυβότερον ἠδύναντο, καὶ ὁ Παρσίδης μὲν ἐξ ἑνός, ὁ Πονηρίδης δ' ἐξ ἑτέρου προσεπάθουν ν' ἀποσπάσωσι τὰς κεράμους, ὥστε ν' ἀνοίξωσιν ὀπὴν δύο ποδῶν ἔχουσαν πλάτος. Ἀλλ' ἐνῷ ἡ ἐργασία προυχώρει, κραυγὴ ἠκούσθη αἴφνης ἔνδοθεν τοῦ ναοῦ καὶ συγχρόνως σχεδὸν τῇ ἀπεκρίθησαν ἔξωθεν ἄλλαι.

Ὁ Πονηρίδης καὶ ὁ ὁδηγὸς διέκοψαν εὐθὺς τὸ ἔργον των· μὴ γνωρίζοντες δὲ ἂν ἐνοήθησαν, φρονιμώτατον ἔκριναν νὰ ἀποχωρήσωσι, καὶ ἀπεχώρησαν ἀληθῶς μετὰ τοῦ Φιλέα Φὸγ καὶ τοῦ Φραγκίσκου Κρόμαρτυ. Συνεσπειρώθησαν δὲ πάλιν ἐν τῷ σκότει τοῦ δάσους, ἀναμένοντες νὰ παρέλθῃ ἡ διέγερσις—ἂν διέγερσις ἦτο—ἵνα ἐπαναλάβωσι πάλιν ἐν ἡσυχίᾳ τὴν ἐργασίαν των.

Δυστυχῶς ὅμως φρουροὶ ἐφάνησαν μετὰ μικρὸν ἔξωθεν τοῦ ἱεροῦ τῆς παγόδας, καὶ κατέλαβον θέσεις ὥστε νὰ ἀποκωλύωσι πᾶσαν οἱανδήποτε προσέγγισιν.

Δύσκολον εἶνε νὰ περιγραφῇ ἡ ἀγανάκτησις τῶν τεσσάρων ἐκείνων ἀνδρῶν, διακοπέντων ἐν μέσῳ τοῦ ἔργου των. Πῶς νὰ σώσωσι πλέον τὸ θῦμα, μὴ δυνάμενοι νὰ φθάσωσι μέχρις αὐτοῦ; Ὁ κ. Φραγκίσκος Κρόμαρτυ ἔδακνε τοὺς γρόνθους του, ὁ δὲ Πονηρίδης ἦν ἐκτὸς ἑαυτοῦ, καὶ μόλις κατώρθου νὰ συγκρατῇ αὐτὸν ὁ ὁδηγός. Μόνος ὁ ἀπαθὴς Φὸγ ἀνέμενεν, οὐδόλως τὰ αἰσθήματά του ἐκδηλῶν.

— Πρέπει λοιπὸν νὰ φύγωμεν; ἠρώτησε ταπεινῇ τῇ φωνῇ ὁ ὑποστράτηγος.

— Πρέπει νὰ φύγωμεν, ἀπήντησεν ὁ ὁδηγός.

— Ἂς περιμείνωμεν, εἶπεν ὁ Φόγ. Ἀρκεῖ νὰ

εἶμαι αὔριον πρὸ μεσημβρίας εἰς τὸ Ἀλλαχαβάδ.

— Ἀλλὰ τί ἐλπίζετε; ὑπέλαβεν ὁ κ. Φραγκίσκος Κρόμαρτυ. Μετά τινας ὥρας θὰ ἐξημερώσῃ, καί. . .

— Ἡ εὐκαιρία, τὴν ὁποίαν χάνομεν, ἠμπορεῖ νὰ παρουσιασθῇ τὴν τελευταίαν στιγμήν.

Ὁ ὑποστράτηγος ἐπεθύμει ν' ἀνεγίνωσκεν, εἰ δυνατόν, ἐντὸς τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ Φιλέα Φόγ.

Τί ἄρα προσεδόκα ὁ ψυχρὸς ἐκεῖνος Ἄγγλος; Μὴ ἐσκόπει νὰ ὁρμήσῃ τὴν ἐσχάτην ὥραν πρὸς τὴν νεαρὰν γυναῖκα, καὶ νὰ τὴν ἁρπάσῃ ἀναφανδὸν ἀπὸ τῶν χειρῶν τῶν δημίων της; Θὰ ἦτο παραφροσύνη, καὶ δύσκολον ἦτο νὰ ὑπολάβῃ τις τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον τοσοῦτον παράφρονα. Οὐχ ἧττον συνήνεσεν ὁ κ. Κρόμαρτυ νὰ ἀναμείνῃ μέχρι τῆς λύσεως τῆς φοβερᾶς σκηνῆς. Ὁ ὁδηγὸς ἐν τούτοις δὲν ἀφῆκε τοὺς συντρόφους του ὅπου εἶχον καταφύγει, καὶ ἐπανήγαγεν αὐτοὺς εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς ἐξαίθρας, ὅπου πρότερον εὑρίσκοντο, καὶ ὅθεν, προφυλασσόμενοι ὄπισθεν συστάδος δένδρων, ἠδύναντο νὰ παρατηρῶσι τὰς ὁμάδας τῶν κοιμωμένων.

Ὁ δὲ Πονηρίδης, καθήμενος ἐπὶ τῶν πρώτων κλάδων δένδρου τινος, ἀνεμηρυκᾶτο ἰδέαν παράδοξον, ἥτις, ὡς ἀστραπὴ τὸ κατ' ἀρχὰς διαπεράσασα τὸ πνεῦμά του, εἶχεν ἐπὶ τέλους ριζώσει εἰς τὴν ἐγκέφαλόν του. «Τί τρέλλα!» εἶπεν ἐν ἀρχῇ· τώρα δὲ διελογίζετο: «Καὶ διατί ὄχι! ἄλλο μέσον δὲν ὑπάρχει, καὶ μὲ αὐτὰ τὰ κτήνη. . .»

Ὅπως δήποτε ὁ Πονηρίδης δὲν διετύπωσε μὲν σαφέστερον τὴν ἰδέαν του, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ὠλίσθησεν ὡς ὄφις ἐπὶ τῶν χαμηλῶν κλάδων τοῦ δένδρου, ὧν τὰ ἄκρα ἐκάμπτοντο πρὸς τὴν γῆν.

Αἱ ὧραι παρήρχοντο, μετὰ μικρὸν δὲ λυκόφως ἀμυδρὸν προανήγγειλε τὴν προσεχῆ ἀνατολὴν τῆς ἡμέρας· ἀλλὰ τὸ σκότος ἦν πάντοτε βαθύ.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην, ἥτις ἦτο φαίνεται ἡ ἐπὶ τούτῳ ὡρισμένη, γενικὴ ἐγένετο ἀνάστασις τοῦ κύκλῳ νεναρκωμένου πλήθους. Οἱ ὅμιλοι ἐζωογονήθησαν· κρότος τυμπάνων ἀντήχησε καὶ πάλιν, φωναὶ δὲ καὶ ἄσματα ἠκούσθησαν ὡς τὴν προτεραίαν. Εἶχε σημάνει ἡ ὥρα, καθ' ἣν ἡ δυστυχὴς ἔμελλε ν' ἀποθάνῃ.

Τῷ ὄντι δὲ ἠνεῳχθησαν αἱ πύλαι τοῦ τεμένους, καὶ φῶς ζωηρότερον διεχύθη ἐξ αὐτοῦ. Ὁ κ. Φὸγ καὶ ὁ κ. Φραγκίσκος Κρόμαρτυ εἶδον τότε τὸ θῦμα, ζωηρῶς φωτιζόμενον, καὶ συρόμενον ἔξω τῆς παγόδας ὑπὸ δύο ἱερέων. Τοῖς ἐφάνη μάλιστα, ὅτι, ἀποσείουσα τὸν λήθαργον τῆς μέθης ἐν ἐσχάτῃ ὁρμῇ αὐτοσυντηρήσεως, προσεπάθει ἡ ἀτυχὴς νὰ διαφύγῃ τοὺς δημίους της. Ἡ καρδία τοῦ κ. Κρόμαρτυ ἀνεσείρτησεν, δραξάμενος δὲ σπασμωδικῶς τῆς χειρὸς τοῦ κ. Φιλέα Φόγ, ᾐσθάνθη μάχαιραν ἐν αὐτῇ.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὸ πλῆθος ἐκίνησεν, Ἡ δὲ νεαρὰ γυνή, ἐμπεσοῦσα καὶ πάλιν εἰς τὸν πρότερον λήθαργον, ὃν εἶχον προκαλέσει οἱ καπνοὶ τῆς καννάβεως, διῆλθεν ἀναμέσον τῶν φακιρῶν, οἵτινες τὴν προέπεμπον διὰ τῶν θρησκευτικῶν ὠρυγῶν των.

Ὁ Φιλέας Φὸγ καὶ οἱ σύντροφοί του, ἀναμιχθέντες εἰς τὰς τελευταίας τάξεις τοῦ πλήθους, παρηκολούθησαν αὐτήν, καὶ μετὰ δύο λεπτὰ ἀφίχθησαν εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ, καὶ ἔστησαν εἰς πεντήκοντα μόλις βημάτων ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς πυρᾶς, ἐφ' ἧς κατέκειτο τὸ πτῶμα τοῦ ἰνδοῦ ἡγεμόνος. Εἶδον διὰ τοῦ λυκόφωτος τὸ θῦμα ἐντελῶς ἀδρανές, ἐξηπλωμένον παρὰ τὸ πτῶμα τοῦ συζύγου της.

Τότε προσήχθη δᾷς ἀνημμένη, καὶ τὰ ξύλα, βεβρεγμένα δι' ἐλαίου, ἀνεφλέχθησαν πάραυτα.

Τὴν στιγμὴν αὐτὴν ὁ κύριος Φραγκίσκος Κρόμαρτυ καὶ ὁ ὁδηγὸς ἐκράτησαν τὸν Φιλέαν Φόγ, ὅστις ἐν ὁρμῇ γενναίας παραφροσύνης ἐρρίπτετο πρὸς τὴν πυράν. Ἀλλ' ἐνῷ οὗτος τοὺς ἀπώθει, ἡ σκηνὴ αἴφνης μετεβλήθη.

Φοβερὰ τρόμου κραυγὴ ἐξερράγη ἀπὸ τοῦ πλήθους, καὶ πάντες περίφοβοι κατέπεσον πρηνεῖς κατὰ γῆς.

Πῶς λοιπόν! Δὲν εἶχεν ἀποθάνει ὁ γέρων ἰνδός, καὶ τὸν εἶδον αἴφνης ὀρθούμενον ὡς φάντασμα, ὑπεγείροντα εἰς τὰς ἀγκάλας του τὴν νεαράν του γυναῖκα καὶ κατεργόμενον τῆς πυρᾶς ἐν μέσῳ στροβίλων καπνοῦ;

Οἱ φακῖραι, οἱ φρουροί, οἱ ἱερεῖς, ὑπὸ αἰφνιδίου ληφθέντες τρόμου, ἔμενον χαμαὶ πρηνεῖς, μὴ τολμῶντες κἂν νὰ ἀνίδωσι πρὸς τὸ θαῦμα.

Τὸ ἄψυχον θῦμα διέβη οὕτω, φερόμενον ὑπὸ ῥωμαλέων βραχιόνων, οὓς οὐδ' ἐφαίνετο κἂν ὅτι ἐβάρυνεν. Ὁ κ. Φὸγ καὶ ὁ κ. Φραγκίσκος Κρόμαρτυ εἶχον μείνει ὄρθιοι, ὁ Παρσίδης εἶχε κύψει τὴν κεφαλήν, ὁ δὲ Πονηρίδης ἦν ἐπίσης βεβαίως κατάπληκτος.

Ὁ ἐκ νεκρῶν ἀναστὰς ἔφθασεν οὕτως ἐγγὺς τοῦ μέρους, ὅπου ἵσταντο ὁ κ. Φὸγ καὶ ὁ κ. Κρόμαρτυ, καὶ εἶπεν εἰς αὐτοὺς τὴν μόνην ταύτην λέξιν:

— Φεύγωμεν!

Ἦν ὁ Πονηρίδης αὐτός, διολισθήσας μέχρι τῆς πυρᾶς, ἐν μέσῳ τοῦ πυκνοῦ καπνοῦ, ὠφεληθεὶς ἐκ τοῦ βαθέος ἔτι σκότους, καὶ σώσας ἐκ τοῦ θανάτου τὴν νεαρὰν γυναῖκα. Ἦν ὁ Πονηρίδης, ἐκτελέσας τὸ σχέδιόν του μετὰ τόλμης καὶ ἐπιτυχίας, καὶ παρερχόμενος ἐν μέσῳ τοῦ γενικοῦ τρόμου.

Μετὰ μίαν στιγμὴν ἠφανίζοντο καὶ οἱ τέσσαρες ἐν τῷ δάσει, καὶ ὁ ἐλέφας ἀπῆγεν αὐτοὺς δρομαίῳ τῷ βήματι. Ἀλλὰ κραυγαὶ μετ' ὀλίγον καὶ θόρυβος μέγας, καὶ μία σφαῖρα πρὸς τοῖς ἄλλοις διατρυπήσασα τὸν πῖλον τοῦ Φιλέα Φόγ, κατέδειξαν εἰς τοὺς φυγάδας, ὅτι τὸ τέχνασμα εἶχεν ἀνακαλυφθῆ.

Ἐπὶ τῆς ἀναφθείσης πυρᾶς εἶχε φανῆ τὸ σῶμα τοῦ γηραιοῦ ἰνδοῦ, οἱ δὲ ἱερεῖς, συνελθόντες ἐκ τοῦ τρόμου των, ἐνόησαν ὅτι ἁρπαγὴ ἐγένετο.

Ὥρμησαν πάραυτα εἰς τὸ δάσος, ἀκολουθούμενοι ὑπὸ τῶν φρουρῶν· καὶ κατεπροβολήθησαν μὲν οἱ ἅρπαγες, ἀλλὰ μετὰ μικρὸν οὔτε βέλη οὔτε σφαῖραι τοὺς ἔφθανον πλέον, διότι ἡ φυγή των ἦτο ταχεῖα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

Ἐν ᾧ ὁ Φιλέας Φὸγ διέρχεται τὸ θαυμάσιον λεκανοπέδιον τοῦ Γάγγου, χωρὶς κἂν νὰ συλλογισθῇ νὰ τὸ ἴδῃ.

Ἡ τολμηρὰ ἁρπαγὴ εἶχεν ἐπιτύχει καὶ μετὰ μίαν ὥραν ὁ Πονηρίδης ἔγελα ἔτι ἐπὶ τῇ ἐπιτυχίᾳ του. Ὁ κ. Φραγκίσκος Κρόμαρτυ ἔσφιγξε τὴν χεῖρα τοῦ ἀτρομήτου νέου, ὁ δὲ κύριός του τῷ εἶπε: «Καλά!» ὅπερ ὑπὸ τοῦ εὐπατρίδου ἐκείνου λεγόμενον ἐσήμαινε μεγίστην ἐπιδοκιμασίαν. Πρὸς ταῦτα δὲ ὁ Πονηρίδης ἀπήντησεν, ὅτι πᾶσα ἡ τιμὴ τοῦ ἐπιχειρήματος ἀνῆκεν εἰς τὸν κύριόν του, ὅτι αὐτὸς ἰδέαν μόνον *παράδοξον* εἶχε συλλάβει, καὶ ὅτι ἔγελα ἔτι, συλλογιζόμενος ὅτι ἐπί τινας στιγμὰς αὐτός, ὁ Πονηρίδης, ὁ πρώην σχοινοβάτης, ὁ πρώην λοχίας τῶν πυροσβεστῶν ὑπῆρξε τεταριχευμένος ἰνδὸς ἡγεμὼν καὶ χῆρος χαριεστάτης γυναικός.

Ἡ νεαρὰ ἰνδή, οὐδόλως συναισθανθεῖσα τὰ γενόμενα, ἀνεπαύετο ἐντὸς ἑνὸς ἐκ τῶν καλάθων, περιτετυλιγμένη δι' ὁδοιπορικῶν σκεπασμάτων.

Ὁ ἐλέφας ἐν τοσούτῳ, ὁδηγούμενος ἀσφαλέστατα ὑπὸ τοῦ Παρσίδου, διέτρεχε δρομαῖος τὸ σκοτεινὸν ἔτι δάσος, μετὰ μίαν δὲ ὥραν ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεως εἰσήρχετο εἰς εὐρεῖαν πεδιάδα. Τὴν ἑβδόμην ὥραν ἐγένετο σταθμός, ἀλλ' ἡ νεαρὰ γυνὴ διετέλει ἔτι ἐν πλήρει ληθάργῳ. Ὁ ὁδηγὸς τῇ ἔδωκε νὰ πίῃ ὀλίγον ὕδωρ μεμιγμένον μετ' οἰνοπνεύματος, ἀλλ' ἡ ναρκωτικὴ ἐνέργεια, ἥτις ἐβάρυνεν ἐπ' αὐτῆς, ἔμελλε νὰ παραταθῇ ἐπί τινα ἔτι χρόνον.

Ὁ κύριος Φραγκίσκος Κρόμαρτυ, ὅστις ἐγνώριζε τ' ἀποτελέσματα τῆς ἐκ τῶν ἀτμῶν τῆς καννάβεως μέθης, οὐδόλως περὶ αὐτῆς ἀνησύχει. Οὐχ ἧττον ὅμως, καίτοι δὲν ἐθορύβει τὸν ὑποστράτηγον ἡ κατάστασις τῆς νέας ἰνδῆς, ἐθορύβει αὐτὸν τὸ μέλλον. Δὲν ἐδίστασε δὲ νὰ εἴπῃ εἰς τὸν Φιλέαν Φόγ, ὅτι ἂν ἡ κυρία Ἀουδὰ ἔμενεν ἐν τῇ Ἰνδικῇ, ἤθελεν ἀφεύκτως ἐμπέσει πάλιν εἰς χεῖρας τῶν δημίων της. Διότι οἱ δαιμονιῶντες οὗτοι ἦσαν διεσπαρμένοι καθ' ὅλην τὴν Ἰνδικήν, καὶ θὰ κατώρθουν βεβαίως, βίᾳ τῆς Ἀγγλικῆς ἀστυνομίας, νὰ συλλάβωσι καὶ πάλιν τὸ θῦμά των, εἴτε ἐν Μαδράς, εἴτε ἐν Βομβάῃ ἢ καὶ ἐν Καλκούτῃ. Εἰς ὑποστήριξιν δὲ τῶν λόγων του ἀνέφερεν ὁ κ. Κρόμαρτυ πρόσφατον γεγονὸς ὁμοίας φύσεως, καὶ προσέθηκεν, ὅτι κατὰ τὴν γνώμην του ἡ νεαρὰ γυνὴ θὰ ἦτο ἀσφαλὴς μόνον ἐὰν κατέλειπε τὰς Ἰνδίας.

Ὁ Φιλέας Φὸγ ἀπήντησεν, ὅτι ἤθελε λάβει ὑπ' ὄψιν τὰς παρατηρήσεις ταύτας, καὶ ὅτι ἤθελε σκεφθῆ.

Περὶ τὴν δεκάτην ὥραν ὁ ὁδηγὸς ἀνήγγειλε τὸν σταθμὸν τοῦ Ἀλλαχαβάδ, ὅπου ἤρχιζε πάλιν ὁ διακεκομμένος σιδηρόδρομος, οὗτινος αἱ ἀμαξοστοιχίαι διανύουσιν εἰς ἓν σχεδὸν ἡμερονύκτιον τὸ μεταξὺ Ἀλλαχαβάδ καὶ Καλκούτης διάστημα.

Οὕτω δὲ ὁ Φιλέας Φὸγ ἔμελλε νὰ φθάσῃ ἐγκαίρως, ὅπως ἐπιβιβασθῇ τὴν ἐπαύριον 25 ὀκτωβρίου, περὶ τὴν μεσημβρίαν, εἰς τὸ διὰ Χόγγ-Κόγγ ἀναχωροῦν ἀτμοκίνητον.

Ἡ νεαρὰ γυνὴ ἀπετέθη ἔν τινι δωματίῳ τοῦ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ, ὁ δὲ Πονηρίδης παρηγγέλθη νὰ φροντίσῃ, ὅπως τῇ ἀγοράσῃ ὅσα ἤθελεν εὕρει ἐνδυμασίας ἀντικείμενα, οἷον ἐσθῆτας, ἐπώμια, σισύρας, κ.τ.τ., λαβὼν ἐπὶ τούτῳ ἀπεριόριστον παρὰ τοῦ κυρίου του πίστωσιν. Ἀνεχώρησεν ἑπομένως εὐθύς, καὶ διέδραμε τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως.

Τὸ Ἀλλαχαβάδ—πόλις θεοῦ—εἶνε μία τῶν ἱερωτάτων πόλεων τῆς Ἰνδικῆς, καθότι κεῖται ἐπὶ τῆς συμβολῆς δύο ἱερῶν ποταμῶν, τοῦ Γάγγου καὶ τοῦ Ζούμνα, ὧν τὰ ῥεῖθρα προσελκύουσι πάντας τῆς χερσονήσου τοὺς προσκυνητάς. Γνωστὸν δὲ εἶνε ἄλλως, ὅτι κατὰ τὰς παραδόσεις τῆς Ῥαμαϋάνας, ὁ Γάγγης πηγάζει ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, ὅθεν, χάρις εἰς τὸν Βράμαν, καταβαίνει εἰς τὴν γῆν.

Ἐνῷ ὁ Πονηρίδης ἠγόραζεν, εἶδε συνάμα καὶ τὴν πόλιν, ἣν ὑπερήφανιζεν ἄλλοτε μεγαλοπρεπὲς φρούριον, μεταβληθὲν εἰς δημοσίαν φυλακήν. Οὔτε βιομηχανία οὔτε ἐμπόριον ὑπάρχουσι πλέον ἐν αὐτῇ, τῇ τοσοῦτον ἄλλοτε ἐμπορικῇ καὶ βιομηχάνῳ πόλει. Ὁ δὲ Πονηρίδης, ὅστις μάτην ἀνεζήτει κατάστημα νεωτερισμῶν, ὡς εἰ εὑρίσκετο εἰς τὴν **Regent Street** τοῦ Λονδίνου, μόλις εὗρε τέλος παρά τινι ἰουδαίῳ μεταπράτῃ τὰ ἀναγκαιοῦντα αὐτῷ, ἥτοι ἐσθῆτα ἐκ σκωτικοῦ ὑφάσματος, εὐρύν τινα μανδύαν, καὶ μεγαλοπρεπῆ σισύραν ἐκ δέρματος ἐνυδρίδος, ἣν ἀδιστάκτως ἐπλήρωσεν ἑβδομήκοντα πέντε λίρας. Εἶτα δὲ θριαμβευτικῶς ἐπανῆλθεν εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου.

Ἡ κυρία Ἀουδὰ ἤρχιζεν ἤδη νὰ συνέρχηται. Ὁ λήθαργος διελύετο βαθμηδόν, καὶ οἱ πραοί της ὀφθαλμοὶ ἀνελάμβανον πᾶσαν αὐτῶν τὴν ἰνδικὴν γλυκύτητα.

Ὁ βασιλεὺς ποιητὴς Οὐσσὰφ-Οὐδδαούλ, ὑμνῶν τὰ θέλγητρα τῆς βασιλίσσης τῆς Ἀχμεναγάρας, ἐκφράζεται ὡς ἑξῆς:

«Ἡ στιλπνή της κόμη, εἰς δύο χωριζομένη, »περιβάλλει ἑκατέρωθεν τὴν ἁρμονικὴν περιφέ»ρειαν τῶν ἁβρῶν της καὶ λευκῶν παρειῶν, ὧν »ἀπαστράπτει ἡ λεία καὶ ἀνθηρὰ χροιά. Αἱ ἐ»βενώδεις ὀφρῦς της ἔχουσι τὸ σχῆμα καὶ τὴν

»δύναμιν τοῦ τόξου τοῦ Κάμα, θεοῦ τοῦ ἔρωτος, »καὶ ὑπὸ τὰς μακρὰς μεταξώδεις βλεφαρίδας »της, ἐν τῇ μελανῇ κόρῃ τῶν μεγάλων διαυγῶ »της ὀφθαλμῶν, ἀνατανακλῶνται, ὡς ἐπὶ τῶν ἱε»ρῶν λιμνῶν τῶν Ἱμαλαΐων, αἱ φαεινόταται ἀ»κτῖνες τοῦ οὐρανίου φωτός. Οἱ ὀδόντες αὐτῆς, »μικροί, λευκοὶ καὶ ἴσοι, στίλβουσι διὰ τῶν μει»διώντων χειλέων της, ὡς δρόσου σταγόνες ἐν »ἡμικλείστῳ κάλυκι ἴνθους ῥοιᾶς. Τὰ μικρὰ καὶ »συμμέτρως καμπτόμενα ὦτά της, αἱ ῥοδιναὶ »της χεῖρες, οἱ πόδες αὐτῆς οἱ τοξοειδεῖς καὶ »τρυφεροὶ ὡς κάλυκες λωτοῦ, ἀστράπτουσιν ὡς »οἱ ὡραιότεροι τῶν μαργαριτῶν τοῦ Σεϋλάν, ὡς »οἱ καθαρώτατοι τῆς Γολκόνδης ἀδάμαντες. Ἡ »λεπτὴ καὶ λιγυρά της ὀσφύς, ἣν δύναται ἡ »χεὶρ νὰ περισφίγξῃ, ἀναδεικνύει ἔτι μᾶλλον »τὴν εὐκαμπῆ τοῦ ἀναστήματός της κομψότητα »καὶ τὸν πλοῦτον τοῦ στήθους της, ὅπου ἡ ἀκ»μάζουσα νεότης ἀναπτύσσει τοὺς καλλίστους »τῶν θησαυρῶν αὐτῆς. Ὑπὸ τὰς μεταξίνας δὲ »πτυχὰς τοῦ χιτῶνός της φαίνεται αὕτη λαξευ»θεῖσα ἐξ ἀπέφθου ἀργύρου ὑπὸ τῆς θείας χειρὸς »τοῦ ἀθανάτου λύπτου Βισβακάρμα.»

Καὶ χωρὶς ὅμως τοῦ ποιητικοῦ τούτου κόμπου, ἀρκεῖ μόνον νὰ ῥηθῇ ὅτι ἡ κ. Ἀουδά, ἡ χήρα τοῦ ἡγεμόνος τοῦ Βουνδελκούνδ, ἦτο Θελκτικωτάτη γυνή, καθ'ὅλην τὴν εὐρωπαϊκὴν τῆς λέξεως σημασίαν. Ἐλάλει καθαρώτατα τὴν ἀγγλικήν, καὶ οὐδεμίαν εἶπεν ὁ ὁδηγὸς ὑπερβολήν, ἰσχυρισθείς, ὅτι ἡ ἀνατροφὴ εἶχεν ἐντελῶς μεταμορφώσει τὴν νεαρὰν ἐκείνην Παρσίδα.

Ἐν τούτοις ἡ ἀμαξοστοιχία ἔμελλε νὰ καταλίπῃ μετὰ μικρὸν τὸν σταθμὸν τοῦ Ἀλλαχαβάδ, ὁ δὲ Παρσίδης ἀνέμενεν. Ὁ κ. Φὸγ ἐπλήρωσεν αὐτῷ τὸ συμπεφωνημένον μίσθωμα, χωρὶς νὰ προσθέσῃ ὀβολόν. Τοῦτο ἐξέπληξέ πως τὸν Πονηρίδην, γνωρίζοντα τί ὤφειλεν ὁ κύριός του εἰς τὴν ἀφοσίωσιν τοῦ ἐλεφαντοκόμου, ὅστις εἶχεν ἀληθῶς διακινδυνεύσει τὴν ζωὴν αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐπιχείρησιν τοῦ Πιλλαγῆ, καὶ δυσκόλως ἤθελε βραδύτερον διαφύγει τὴν ἐκδίκησιν τῶν Ἰνδῶν, ἂν οὗτοι ἐμάνθανον τὴν συνενοχήν του.

Ἔμενε δὲ προσέτι ἐκκρεμὲς καὶ τὸ ζήτημα τοῦ Κιούνη. Τί θὰ ἐγίνετο ὁ τοσοῦτον ἀκριβὰ ἀγορασθεὶς ἐλέφας; Ἀλλ'ὁ Φιλέας Φὸγ εἶχεν ἤδη ἀποφασίσει τὰ περὶ τούτου.

— Παρσίδη, εἶπεν εἰς τὸν ὁδηγόν, ὑπῆρξες πρόθυμος καὶ ἀφωσιωμένος. Καὶ ἐπλήρωσα μὲν τὴν ὑπηρεσίαν σου, ἀλλ' ὄχι καὶ τὴν ἀφοσίωσίν σου. Θέλεις αὐτὸν τὸν ἐλέφαντα; σοῦ τὸν χαρίζω.

Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ ὁδηγοῦ ἀπύστραψαν ἐκ χαρᾶς.

— Μοῦ χαρίζετε ὁλόκληρον περιουσίαν, ἐνδοξότατε! ἀνέκραξε.

— Πάρε τον, ὁδηγέ, προσέθηκεν ὁ κ. Φόγ, καὶ πάλιν ἐγὼ μένω ὀφειλέτης σου.

— Εὖγε, ὡραῖα! ἀνεφώνησεν ὁ Πονηρίδης. Πάρε τον, φίλε μου! ὁ Κιούνης εἶνε γενναῖον καὶ ἀνδρεῖον ζῶον.

Πορευθεὶς δὲ πρὸς τὸν ἐλέφαντα, τῷ προσέφερε βόλους τινὰς σακχάρου, λέγων:

— Νά, Κιούνη, παιδί μου, φάγε!

Ὁ ἐλέφας ἐγρύλλισε μὲν τὸ κατ'ἀρχὰς εὐχαρίστως, εἶτα δὲ τυλίξας τὴν προβοσκίδα του περὶ τὴν ζώνην τοῦ Πονηρίδου, ἀνύψωσεν αὐτὸν μέχρι τῆς κεφαλῆς του. Ὁ Πονηρίδης, οὐδόλως φοβηθείς, ἐθώπευσε τὸ ζῶον, ὅπερ ἀπέθηκεν αὐτὸν πάλιν ἠρέμα χαμαί, καὶ ἀνταπεκρίθη διὰ θερμῆς χειραψίας εἰς τὴν προβοσκιδαψίαν του ἐκείνην.

Μετά τινας στιγμὰς ὁ Φιλέας Φὸγ ὁ κ Φραγκίσκος Κρόμαρτυ καὶ ὁ Πονηρίδης, καθήμενοι ἐντὸς ἀνέτου ἁμάξης, ἧς ἡ κ. Ἀουδὰ κατεῖχε τὴν καλλίστην θέσιν, ἔτρεχον διὰ πάσης τοῦ ἀτμοῦ τῆς δυνάμεως πρὸς τὴν Βεναρές.

Τὰ χωρίζοντα τὴν πόλιν ταύτην ἀπὸ τοῦ Ἀλλαχαβάδ ὀγδοήκοντα μίλια διηνύθησαν ἐντὸς δύο ὡρῶν, κατ' αὐτὸ δὲ τὸ διάστημα ἡ νεαρὰ γυνὴ συνῆλθεν ἐντελῶς, διαλυθέντων τῶν ναρκωτικῶν καπνῶν τοῦ ῥάγγ.

Φαντάζεται ὁ ἀναγνώστης πόσον κατεπλάγη, βλέπουσα ὅτι διέτρεχε σιδηρόδρομον, ὅτι εὑρίσκετο ἐντὸς ἁμάξης σιδηροδρομικῆς, ὅτι ἐφόρει εὐρωπαϊκὰ ἐνδύματα, κ' ἐκάθητο ἐν μέσῳ ὁδοιπόρων παντελῶς ἀγνώστων εἰς αὐτήν!

Τὸ κατ' ἀρχὰς οἱ συνοδοιπόροι της παρέσχον εἰς αὐτὴν πᾶσαν περιποίησιν καὶ τὴν ἀνεζωογόνησαν δι' ὀλίγων σταγόνων σακχαρώδους ποτοῦ· εἶτα δὲ ὁ ὑποστράτηγος διηγήθη αὐτῇ τὰ διατρέξαντα, παραστήσας ἰδίως τὴν ἀφοσίωσιν τοῦ Φιλέα Φόγ, μὴ διστάσαντος νὰ διακινδυνεύσῃ τὴν ζωήν του πρὸς σωτηρίαν της, καὶ τὴν εὐτυχῆ λύσιν τοῦ συμβάντος, ὀφειλομένην εἰς τὴν τολμηρὰν ἐπινόησιν τοῦ Πονηρίδου.

Ὁ κ. Φὸγ οὐδὲν προσέθηκεν εἰς τὴν ἀφήγησιν, ὁ δὲ Πονηρίδης ἐπανελάμβανεν ἐντρεπόμενος, ὅτι «δὲν ἤξιζε τὸν κόπον νὰ γίνεται λόγος.»

Ἡ κ. Ἀουδὰ εὐχαρίστησεν ἐκθύμως τοὺς σωτῆράς της, διὰ τῶν δακρύων της μᾶλλον ἢ διὰ λέξεων, καὶ οἱ πρῶροί της ὀφθαλμοὶ μᾶλλον ἢ τὰ χείλη της ὑπῆρξαν τῆς εὐγνωμοσύνης της οἱ διερμηνεῖς. Εἶτα δέ, ἀνακλογισθεῖσα τὴν σκανὴν τῆς ἀνθρωποθυσίας, καὶ ἀναβλέπουσα περὶ αὐτὴν τὸ ἰνδικὸν ἔδαφος, ἐφ' οὗ τοσοῦτοι τὴν ἀνέμενον ἔτι κίνδυνοι, κατελήφθη ὑπὸ ῥιγιάσεως.

Ὁ κ. Φὸγ ἐνόησε τί διελογίζετο ἡ κ. Ἀουδά, καὶ ὅπως τὴν ἐνθαρρύνῃ, τῇ προέτεινε, μετὰ πολλῆς ἄλλως ψυχρότητος, νὰ τὴν μεταφέρῃ εἰς Χόγγ-Κόγγ, ὅπου νὰ διαμείνῃ μέχρις οὗ λησμονηθῇ τὸ πρᾶγμα.

Ἡ κ. Ἀουδὰ ἐδέχθη μετ' εὐγνωμοσύνης τὴν προσφοράν, διότι ἐν Χόγγ-Κόγγ ἀκριβῶς διέμενεν εἰς τῶν συγγενῶν της, Παρσίδης ἐπίσης καὶ εἰς τῶν πρώτων ἐμπόρων τῆς πόλεως ἐκείνης, καθαρῶς ἀγγλικῆς, καί τοι κειμένης ἐπὶ τῆς σινικῆς χώρας.

Τὴν ἡμίσειαν ὥραν μετὰ μεσημβρίαν ἡ ἀμαξοστοιχία ἵστατο εἰς τὸν σταθμὸν τῆς Βεναρές. Αἱ βραχμανικαὶ παραδόσεις βεβαιοῦσιν, ὅτι ἡ πόλις αὕτη κεῖται ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας Κασῆς, ἥτις ἐκρέματο ἄλλοτε ἐν τῷ κενῷ, μεταξὺ τοῦ ζενιθ καὶ τοῦ ναδίρ, ὡς ὁ τάφος τοῦ Μωάμεθ. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ὅμως ἐκείνην, τὴν θετικωτέραν, ἡ Βεναρές,— Ἀθῆναι τῆς ἰνδικῆς κατὰ τὸ λέγειν τῶν ἀνατολικολόγων,—ἔκειτο πεζότατα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, καὶ ὁ Πονηρίδης κατώρθωσε νὰ ἴδῃ ἐπὶ στιγμὴν τὰς ἐκ κεράμων οἰκίας της καὶ τὰς ἐκ καλαμωτῶν καλύβας αὐτῆς, ἐξ ὧν οἰκτρὰ ὅλως ἀπέβαινεν ἡ θέα της, στερουμένη οἱουδήποτε ἰδιάζοντος χαρακτῆρος.

Ἔλεῖ ἔμελλε νὰ μείνῃ ὁ κ. Φραγκίσκος Κρόμαρτυ, καθότι ὀλίγα μίλια πρὸς βορρᾶν τῆς πόλεως ἐσκήνουν τὰ στρατεύματα, πρὸς ἃ μετέβαινεν. Ἀπεχαιρέτισε λοιπὸν ὁ ὑποστράτηγος τὸν Φιλέαν Φόγ, ἐπευχόμενος αὐτῷ πᾶσαν δυνατὴν ἐπιτυχίαν, κ' εὐχόμενος συνάμα εἰς αὐτὸν νὰ ἐπιχειρήσῃ καὶ πάλιν τὴν αὐτὴν περιοδείαν, οὐχὶ τοσοῦτον ἰδιοτρόπως, ἀλλὰ μᾶλλον ἐπωφελῶς. Ὁ κ. Φὸγ ἔθλιψεν ἐλαφρῶς τοὺς δακτύλους τοῦ συνοδοιπόρου του, ἡ δὲ κ. Ἀουδὰ ἀπεχαιρέτισεν αὐτὸν τρυφερώτερον, λέγουσα, ὅτι οὐδέποτε ἤθελε λησμονήσει, τί ὤφειλεν εἰς τὸν κ. Φραγκίσκον Κρόμαρτυ. Ὁ Πονηρίδης, τιμηθεὶς δι' ἐγκαρδίου χειραψίας ὑπὸ τοῦ ὑποστρατήγου, ἠρώτησεν αὐτόν, ποῦ καὶ πότε ἤθελε δυνηθῆ νὰ θυσιασθῇ ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ οἱ συνοδοιπόροι μετὰ μικρὸν ἐχωρίσθησαν.

Πέραν τῆς Βεναρὲς ὁ σιδηρόδρομος παρακολούθει ἐν μέρει τὸ λεκανοπέδιον τοῦ Γάγγου, διὰ τῶν ὑέλων δὲ τῆς ἁμάξης, εὐδίου ὄντος τοῦ καιροῦ, ἐφαίνετο τὸ ποικίλον τοπεῖον τοῦ Βεχάρ: ὄρη χλοοσκεπῆ, ἀγροὶ ἐσπαρμένοι σῖτον, κριθὴν καὶ ἀραβόσιτον, ποτάμια καὶ ἕλη πλήρη πρασίνων κροκοδείλων, χωρία εὔμορφα καὶ δάση χλοάζοντα ἔτι. Ἐλέφαντές τινες καὶ βόες ἰνδικοὶ ἤρχοντο κ' ἐλούοντο εἰς τὰ ῥεῖθρα τοῦ ἱεροῦ ποταμοῦ, μετ' αὐτῶν δὲ καὶ ὁμάδες ἰνδῶν ἑκατέρου τοῦ φύλου ἐξετέλουν εὐλαβῶς τοὺς ἱεροὺς των καθαρμούς, καί τοι ἡ ὥρα τοῦ ἔτους ἦν ἤδη προκεχωρημένη καὶ ἱκανῶς ψυχρά. Οἱ πιστοὶ οὗτοι, ἐχθροὶ θανάσιμοι τοῦ βουδισμοῦ, εἰσὶ θερμαὶ ὀπαδοὶ τῆς βραχμανικῆς θρησκείας, ἐνσαρκουμένης εἰς τὰ τρία ταῦτα πρόσωπα: τὸν Βισνοῦν, ἡλιακὴν θεότητα, τὸν Σίβαν, προσωποποίησιν τῶν φυσικῶν δυνάμεων, καὶ τὸν Βράμαν, ὕψιστον ἄρχοντα τῶν ἱερέων καὶ νομοθετῶν. Πῶς ὅμως ἀρά γε ὁ Βράμας οὗτος, ὁ Σίβας καὶ ὁ Βισνοῦς θὰ ἔβλεπον νῦν τὴν ἰνδικὴν ἐκείνην χώραν, παντελῶς ἐκβρετανωθεῖσαν, καθ' ὃν χρόνον τὰ ἀτμοκίνητα διέσχιζον βουχώμενα τὰ ἱερὰ τοῦ Γάγγου νάματα, φοβίζοντα τοὺς ἐφιπταμένους τῶν ῥείθρων του λάρους, τὰς βοσκούσας παρὰ τὰς ὄχθας του γελώνας καὶ τοὺς ἐξιπλωμένους ἐπ' αὐτῶν εὐλαβεῖς!

Ὅλον ἐκεῖνο τὸ παρόραμα παρῆλθεν ὡς ἀστραπή, πολλάκις δὲ καὶ νέφη ἀτμοῦ λευκοῦ συνεκάλυψαν τὰς λεπτομερείας του. Μόλις που κατώρθωσαν οἱ ὁδοιπόροι νὰ ἴδωσιν ἐν παρόδῳ τὸ φρούριον τοῦ Χουνάρ, κείμενον εἴκοσι μίλια νοτιοανατολικῶς τῆς Βεναρὲς καὶ ἀποτελοῦν τὴν ἀρχαίαν ἀκρόπολιν τῶν ἡγεμόνων τοῦ Βεχάρ, τὴν Γαζεπούρ καὶ τὰ διάσημα ῥοδοσκτιρά της, τὸν τάφον τοῦ λόρδου Κορνουάλλις, ὑψούμενον ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Γάγγου, τὴν ἰσχυρὰν πόλιν τοῦ Βουξάρ, τὴν Πάτναν, πόλιν μεγάλην ἐμπορικὴν καὶ βιομηχανον, ὅπου τελεῖται ἡ κυριωτάτη ἐν τῇ ἰνδικῇ ἐμπορείᾳ τοῦ ὀπίου, καὶ τὴν Μογγὶρ τέλος, πόλιν εὐρωπαϊκωτάτην, ἀγγλικὴν ὡς ἡ Μαγχεστρία καὶ ἡ Βιρμιγγάμη, διάσημον δὲ διὰ τὰ ἐν αὐτῇ χυτήρια σιδήρου, τὰ μηχανουργεῖά της καὶ τὰ ἐργοστάσια ἀγχεμάχων ὅπλων, καὶ ἧς αἱ ὑψηλαὶ κάμινοι κατεῤῥύπαινον διὰ μελανῆς ἀσβόλης τὸν οὐρανὸν τοῦ Βράμα—οἱονεὶ γρονθοκοποῦσαι ἀληθῶς τὸν ὀνειρώδη κόσμον τῆς ἰνδικῆς θρησκείας.

Εἶτα ἐπῆλθεν ἡ νύξ, καὶ ἐν μέσῳ τῶν ὠρυγῶν τῶν τίγρεων, τῶν ἄρκτων καὶ τῶν λύκων, οἵτινες ἔφευγον πρὸ τῆς ἀτμομηχανῆς, ἡ ἀμαξοστοιχία παρῆλθεν ἐν ὅλῃ αὐτῆς τῇ βίᾳ, καὶ οὔτε τῆς Βεγγάλης τὰ θαυμάσια εἶδον οἱ ὁδοιπόροι, οὔτε τὴν Γολκόνδην, οὔτε τὰ ἐρείπια τῆς Γούρ, οὔτε τὴν Μουρσιδαβάδ, τὴν ἄλλοτε πρωτεύουσαν, οὔτε τὸ Βουδβάν, οὔτε τὴν Οὔγλην, οὔτε τὴν Χαρδεναγάρ, τὴν γαλλικὴν αὐτὴν γωνίαν τοῦ ἰνδικοῦ ἐδάφους, ἐφ' ἧς ὑπερηφάνως θ' ἔβλεπεν ὁ Πονηρίδης κυματίζουσαν τὴν σημαίαν τῆς πατρίδος του!

Τέλος τὴν ἑβδόμην ὥραν τῆς πρωΐας ἔφθασεν ἡ ἀμαξοστοιχία εἰς Καλκοῦταν, τὸ ἀτμοκίνητον δέ, ὅπερ ἀνεχώρει εἰς Χόγγ-Κόγγ, ἀπέπλεε τὴν μεσημβρίαν. Ὥστε ὑπελείποντο ἔτι πέντε ὧραι εἰς τὸν Φιλέαν Φόγ.

Κατὰ τὸ δρομολόγιόν του ὁ εὐπατρίδης οὗτος ὤφειλε νὰ φθάσῃ εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Ἰνδικῆς τὴν 25ῃ ὀκτωβρίου, ἤτοι τὴν εἰκοστὴν τρίτην ἡμέραν μετὰ τὴν ἐκ Λονδίνου ἀναχώρησίν του, καὶ ἔφθανεν ἀληθῶς τὴν ὡρισμένην ἡμέραν. Οὔτε προέτρεχεν ἑπομένως, οὔτε καθυστέρει, διότι αἱ δύο ἡμέραι, ἃς εἶχε κερδήσει μεταξὺ Λονδίνου καὶ Βομβάης, εἶχον ἀπολεσθῆ δυστυχῶς, ὡς εἶδον οἱ ἀναγνῶσται, κατὰ τὴν διάβασιν τῆς ἰνδικῆς χερσονήσου· ἀλλὰ πρέπει νὰ ὑποτεθῇ, ὅτι ὁ κ. Φιλέας Φὸγ δὲν τὰς ἔλυπεῖτο.

(Ἕπεται συνέχεια.)

Τὸ μᾶλλον κατῳκημένον μέρος τῆς Εὐρώπης εἶνε τὸ Βέλγιον.

ΦΟΡΟΙ ΕΠΙ ΓΡΑΙΚΟΡΩΜΑΙΩΝ

Παραπονούμεθα σήμερον διὰ τοὺς φόρους, ἀλλὰ τίς σύγκρισις μεταξὺ τούτων, μήτε αὐτῶν ἀκόμη τῶν ἐν Τουρκίᾳ ἐξαιρουμένων, καὶ τῶν ἐπὶ τῶν Γραικορωμαίων ; Διηγούμεθα.

Βασίλειος ὁ Βουλγαροκτόνος ἐπέβαλε τὸ λεγόμενον *Κεφαλιατικόν*, φόρου εἶδος, ὅστις ἐλέγετο καὶ τοῦ *Ἀλληλεγγύου*, διότι οἱ πλούσιοι ὑπεχρεώθησαν νὰ ἐγγυηθῶσι διὰ τόσους ἕκαστος πτωχούς.

«Πεσόντων δὲ τῶν χερσαίων τειχῶν τῆς πόλεως ἐπὶ τοῦ μεγάλου σεισμοῦ, διελάλησεν ὁ βασιλεὺς (Λέων ὁ Ἴσαυρος) λέγων ὅτι· ὑμεῖς οἱ τῆς πόλεως ἀδυνατεῖτε τὰ τείχη κτίζειν, ἀλλὰ προσετάξαμεν τοῖς διοικηταῖς τῶν Θεμάτων[1] ἀπαιτεῖν εἰς τὸν κανόνα, κατὰ νόμισμα μιλιαρίσιον[2] ἓν, καὶ λαμβάνει αὐτὸ ἡ βασιλεία, καὶ κτίζει αὐτό. Ἐντεῦθεν ἐπεκράτησεν ἡ συνήθεια, παρέγειν τὰ *δικέρατα*.»[3] Εἰς τὸ δόσιμον τοῦτο, τὸ ὁποῖον ἦτον ἐξ φύλλεις,[4] προσέθηκεν ὕστερον Νικηφόρος ὁ ἀπὸ Γενικῶν ἄλλας ἕξ, καὶ διὰ τοῦτο ὠνομάσθη *Δικερατοεξάφυλλον*.

Ἀλλ' ὁ αὐτὸς Νικηφόρος, χρηματιστὴς πάντων δεινότατος, διότι ὑπῆρξε Δεφτερδάρης,[5] «συναγαγὼν, λέγει ὁ Θεοφάνης, τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπισήμους ναυκλήρους, δέδωκεν ἐπὶ τόκῳ τετρακεράτου τὸ νόμισμα ἀνὰ χρυσίου λίτρας δώδεκα, τελοῦντας καὶ τὰ συνήθη κομμέρκια!» Τοῦτο θὰ εἴπῃ μίαν φορὰν τόκος! εἰκοσιτέσσαρα τοῖς ἑκατόν!!

Αὐτὸς οὗτος εἶχεν ἐπιβάλλει καὶ τὸ λεγόμενον *Καπνικὸν* ἢ *Καπνιατικόν*, φόρον συνιστάμενον εἰς τεσσαράκοντα πέντε σχεδὸν σελίδια, πληρωνόμενα κατ' ἔτος δι' ἑκάστην καπνοδόχον, τοῦ ὁποίου δὲν ἐξηρεῦντο οὔτε τῶν ἐκκλησιαστικῶν οἰκιῶν οἱ ἐνοικιάτορες. «Τοὺς τῶν εὐαγῶν οἴκων παροίκους τὰ *καπνικὰ* ἀπαιτεῖσθαι», ὁρίζει μία του Νεαρά.

Ἐπὶ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἐπενοήθη καὶ τὸ *Ἀερικόν*, φόρος οὐχὶ ἐπὶ τοῦ ἀναπνεομένου ἀέρος, καθὼς ἐνόμισαν τῶν Εὐρωπαίων τινές, ἀλλ' ἐπὶ τῶν θυρίδων ἑκάστης οἰκίας τῶν ἐπὶ τῆς λεωφόρου. Ἀλλ' ἐπὶ τοῦ Αὐτοκράτορος τούτου, τὸ δεινὸν τῆς φορολογίας εἶχε φθάσει εἰς τοιαύτην ὑπερβολὴν, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῆς διοικήσεως τοῦ ἀλιτηρίου ἐκείνου Ἰωάννου τοῦ Καππαδόκου, ὥστε ὁ Λυδὸς Ἰωάννης, ἀφοῦ ἀναφέρει μυρία εἴδη δασμῶν, εἰς τὴν ἀπελπισίαν τῶν φορολογουμένων ἀποδίδει καὶ τὴν τρομερὰν ἐκείνην πυρκαϊὰν, ἥτις, «ἀπὸ τῶν τῆς αὐλῆς ἀρξαμένη εἰσόδων», ἀπετέφρωσε τὰ τρία πέμπτα σχεδὸν τῆς πόλεως.

1. Νομῶν.—2. Μιλιαρίσιον=εἶδος λεπτοῦ νομίσματος, δωδέκατον τοῦ σολδίου.—3. Εἰκοσιτέσσαρα κεράτια=ἓν χρυσοῦν νόμισμα.—4. Φύλλις=λεπτότατον χαλκοῦν νόμισμα, (ὀβολός).—5. Δεφτερδάρης=ὑπάλληλος διευθύνων τὰ Οἰκονομικά.

Ὁ δὲ Ἀλέξιος ὁ Κομνηνὸς ἐπέβαλε καὶ τὸ *Ἀλαμανικόν*, ὅταν ὑπεχρεώθη νὰ πληρώσῃ ἱκανὰ χρυσοῦ τάλαντα, ὡς ἀποζημίωσιν εἰς τοὺς Ἀλαμανούς.

Ἀναφέρεται δὲ καὶ *Χαρτιατικόν*, ὁποῖον δέ τι εἶδος φορολογίας ἦν, ἀγνοῶ, καὶ δὲν πιστεύω νὰ ἦτον τὸ ἐπὶ τοῦ χαρτοσήμου.

Ἀλλ' ὁ ἐπαχθέστατος τῶν φόρων ἦτον ὁ κληθεὶς τοῦ *Χρυσαργύρου*, διότι ἐπληρόνετο καὶ εἰς χρυσὸν καὶ εἰς ἄργυρον, ἐνῷ οἱ λοιποὶ φόροι ἐπληρόνοντο μόνον εἰς χρυσόν· ἦτο δὲ εἶδος φόρου ἐπὶ τῶν ζώων (ἵππων, ἡμιόνων, ὄνων, βοῶν καὶ κυνῶν) καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων, τοῦ ὁποίου δὲν ἦσαν ἐλεύθεροι οὔτε οἱ ἐπαῖται, οὔτε αἱ ἑταῖραι, εἰσεπράττετο δὲ καὶ διὰ βασάνων.

Τὸ κυριώτερον εἰσόδημα τῶν Αὐτοκρατόρων ἦτον ἀπὸ τῶν τελωνείων καὶ ἀπ' αὐτῆς ἰδίως τῆς Κωνσταντινουπόλεως, εἰς τὴς ὁποίας ἑκάστην σκάλαν ἐξελέγοντο τὰ *Σκαλιατικά*. Ἀναφέρονται δὲ τόσα ἄλλα φόρων ὀνόματα, ὥστε τῇ ἀληθείᾳ ἀπορίας ἄξιον εἶνε πῶς ἐπέρκουν εἰς τόσας ἀπαιτήσεις οἱ ἐμπορευόμενοι, «ἀπαιτήσεις καμπανιστικοῦ, μεσιτικοῦ, ζυγιαστικοῦ, μετρητικοῦ, παχιατικοῦ, γομαριατικοῦ, ὀψωνίου, σκαλιατικοῦ, βιγλιατικοῦ, δεκαετίας, ἁλιευτικῆς τετραμοιρίας, ξυλαχύρου, καστρακτισίας, κατεργακτισίας, μαγειρίας, ἀντιναύλου, ἐξωπρασίας, κοσμιατικοῦ, καπηλιατικοῦ, μηνιατικοῦ, ἐργαστηριακοῦ, μεταξιατικοῦ, τῆς ἀπαιτήσεως τοῦ πανίου τοῦ ἐν τῷ φόρῳ πωλουμένου, ἔτι δὲ καὶ τοῦ κεφαλαίου τοῦ σιταρίου τοῦ εἰσαποταχθέντος ἀπαιτεῖσθαι ἀπὸ τῶν καραβίων, ἢ ἑτέρου τινὸς κεφαλαίου τῶν νῦν ἐνεργουμένων, ἢ καὶ εἰς τὸ ἑξῆς μελλόντων ἐπινοηθήσεσθαι!!» Δηλαδὴ ἔχει ὁ Θεὸς καὶ διὰ τὸ μέλλον!!!

Ὁ λιμὴν τοῦ Βουκολέοντος ἀπέφερε καθ' ἑκάστην τετρακισχιλίας λίτρας ἀργύρου, τὰς ὁποίας ὁ Αὐτοκράτωρ Ἰσαὰκ ὁ Ἄγγελος *εἶχε προσδιωρισμένας διὰ τὰ ἔξοδα τῆς τραπέζης του*![1]

ΠΟΣΑΣ ΤΡΙΧΑΣ ΕΧΟΜΕΝ

ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἡμῶν;

Ἄγγλος τις, ὁ δόκτωρ Ἔρασμος Οὐίλσων, μετὰ μακρᾶς καὶ ἐπιμόνους παρατηρήσεις ὥρισε τὸν ἀριθμὸν τῶν κατὰ μέσον ὅρον ὑπαρχουσῶν τριχῶν ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης κεφαλῆς. Ὁποῖοί τινες ἦσαν οἱ ὑπολογισμοί του; Δέν το λέγει ὁ κ. Οὐίλσων. Μήπως ἔτυλε τρίχα τρίχα κεφαλήν τινα πέρα τοῦ δέοντος πράθυμον καὶ ἀνεκτικήν; Ἀλλὰ τί λέγω κεφαλήν; Κεφαλὰς καὶ κεφαλὰς ὅλας θὰ ἔτυλεν ὁ ὑπόμονος ἄγγλος ἀφ' οὗ λέγει ὅτι εὗρε *κατὰ μέσον ὅρον* τὸν ἀριθμὸν τῶν τριχῶν. Ἤδη τούναντίον ὀφείλομεν νὰ ἐννοήσωμεν ὅτι χωρὶς νὰ τίλῃ τὰς τρίχας ἐμέτρησεν αὐτὰς συνάπτων καὶ ἀποχωρίζων κατὰ

1. Ἐπαρχιοκράτης, ἡ τῆς Κωνσταντινουπόλεως; καὶ Σ. Βιζυηνὸς

μικρὰς δεσμίδας; Τίς οἶδεν. Ὅπως δήποτε τοῦτο ἡμεῖς γινώσκομεν, ὅτι ὁ δόκτωρ Ἔρασμος Οὐίλσων μετὰ μακρὰς καὶ ἐνδελεχεῖς παρατηρήσεις κατώρθωσε νὰ ὁρίσῃ κατὰ μέσον ὅρον τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης κεφαλῆς ὑπαρχουσῶν τριχῶν. Ὑπολογίζει λοιπὸν ὁ σοφὸς δόκτωρ ὅτι «ἡ κεφαλὴ καθ' ἕκαστον τετραγωνικὸν δάκτυλον περιέχει 1066 τρίχας.» Ὅθεν τῆς ὅλης κεφαλῆς ἐχούσης ἕκτασιν 120 περίπου τετραγωνικῶν δακτύλων, αἱ ἐπ' αὐτῆς ὑπάρχουσαι τρίχες εἶνε 127,920 κατὰ μέσον ὅρον!

Ἀλλ' ἐπιτραπήτω ἡμῖν νὰ ποιήσωμεν παρατηρήσεις τινὰς ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ τούτου, ὃν βεβαίως οὐδόλως ἀναλαμβάνομεν νὰ ἐξακριβώσωμεν καὶ ἐξετάσαντες ἀποδείξωμεν τὸ γνήσιον αὐτοῦ. Προφανῶς ὁ κ. Οὐίλσων δὲν ἀξιοῖ ὅτι ὁ ἀριθμὸς οὗτος ἀναφέρεται εἰς τοὺς ἀτυχεῖς ἐκείνους, (εἰς οὓς συγκαταλέγεται καὶ ὁ γράφων τὰς γραμμὰς ταύτας), οἵτινες πάσχουσιν ὑπὸ φαλακροτήτος. Λυπηρὸν δὲ ὅτι ὁ σοφὸς ἀνὴρ δὲν διήρεσεν τὰ ἀπεψιλωμένα κρανία εἰς πολλὰς κατηγορίας. Διότι τότε θὰ ἠδυνάμεθα νὰ ὁρίσωμεν πότε ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ λέγηται φαλακρός. Καὶ δὲν εἶνε καὶ εὔκολον τοῦτο, ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ ἑπομένου γνωστοτάτου σοφιστικοῦ συλλογισμοῦ. Τουτέστι ὑποθέτω ὅτι ἔχετε καὶ τὰς 127,920 τρίχας σας· ἐὰν ἐγὼ ἀποσπάσω μίαν τῶν τριχῶν σας τούτων θὰ γείνητε φαλακρός; Ὄχι βεβαίως. Ἀλλ' ἐὰν ἀποσπάσω καὶ δευτέραν; Πάλιν ὄχι, διότι οὐδεὶς εὖ φρονῶν θὰ εἴπῃ ὅτι ἡ ἔλλειψις μιᾶς τριχὸς καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον φαλακρόν. Οὕτω δὲ δυνάμεθα νὰ προχωρήσωμεν, ἕως οὗ ἀποσπασθῇ καὶ ἡ τελευταία θρὶξ τῆς κεφαλῆς σας καὶ ὅμως νὰ μὴ δύναταί τις νὰ σας ἀποκαλέσῃ φαλακρόν!

Ἑτέρα παρατήρησις. Εἰσί τινες χῶραι, ἐν αἷς αἱ γυναῖκες μὴ εὐχαριστούμεναι εἰς τὸν στολισμὸν ὃν ἡ φύσις ταῖς ἔδωκε, καταφορτοῦσι τὴν κεφαλήν των διὰ κόμης ξένης. Βεβαιοῦσι δὲ ὅτι ἐν ταῖς χώραις ταύταις τὸ ἐμπόριον τῶν τριχῶν εἶνε ἀξιολογώτατον. Μήπως ὁ κύριος Οὐίλσων ἐποίησε τὰ πειράματά του ἐπὶ τοιούτων κρανίων!

Οἱ παλαιοὶ Φράγκοι ὁσάκις ὑπέσχοντό τι ἀπέσπων τρίχα τῆς κεφαλῆς των καὶ την ἔδιδον εἰς δεῖγμα τῆς ἀκριβοῦς ἐκτελέσεως τῆς ὑποσχέσεώς των. Διηγοῦνται δὲ ὅτι ἄγιός τις ἦλθέ ποτε εἰς τὴν αὐλὴν Χλωδοβίκου τοῦ βασιλέως τῶν Φράγκων, ὅστις ἀποσπάσας ἀπὸ τῆς κεφαλῆς του τρίχα, ἔδωκεν αὐτὴν εἰς τὸν ἅγιον ὡς τεκμήριον τῆς πρὸς αὐτὸν ὑπολήψεως καὶ τοῦ σεβασμοῦ του, κελεύσας ταυτοχρόνως τοὺς αὐλικούς του ἕνα ποιήσωσι τὸ αὐτό, ὥστε ὁ ἅγιος ἐπανῆλθεν οἴκαδε φέρων φορτίον ὅλον τριχῶν καὶ χαίρων ἐπὶ τῇ δεξιώσει καὶ τῇ ἐξαιρέτῳ τιμῇ ἧς ἔτυχε παρὰ τοῦ βασιλέως καὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ. Πρὸς δὲ τούτοις διηγοῦνται ὅτι πᾶς ἱκέτης ἀποσπῶν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς του τρίχα μίαν ἔδιδεν αὐτὴν εἰς τὸν ἄνθρωπον οὗ τὴν εὔνοιαν ἐθήρευε. Βεβαίου δὲ ὄντος ὅτι ἔν τισι χώραις οἱ ζητοῦντες καὶ ἱκετεύοντες εἶνε πλεῖστοι ὅσοι, δὲν νομίζετε εὐτυχίαν ὅτι δὲν ὑπάρχει πλέον τὸ ἔθιμον τοῦ ἀποσπᾶν καὶ μίαν τρίχα ἀνὰ πᾶσαν ἐπίσκεψιν, διότι οὕτω θὰ ἠλαττοῦτο πάρα πολὺ ὁ τοῦ κατὰ μέσον ὅρου ἀριθμὸς 127,920, δι' οὗ ὁ σοφὸς Ἔρασμος Οὐίλσων τοσοῦτον ἐπιτυχῶς ἐπροίκισε τὴν στατιστικὴν ἐπιστήμην;

*

ΓΡΑΜΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΟΝ

Πρὸς τὸν κ. Συντάκτην τῆς *Ἑστίας*.

Ἐν τῇ βιογραφίᾳ Ἀθανασίου Ψαλίδα, τῇ ἐν ἀρ. 167 τῆς *Ἑστίας* ὑπὸ τοῦ κ. Σ. Δ. Κρίνου δημοσιευθείσῃ, σημειοῦται ὅτι τὸ εἰς αὐτὸν ἀπονεμηθὲν τῇ ιε' Ἰουνίου τοῦ ᾳωκε' ἀκαδημαϊκὸν πτυχίον, καὶ παρὰ τῷ βιογράφῳ αὐτοῦ σωζόμενον, εἶναι τὸ μόνον, ὅπερ ἐξεδόθη ἐπὶ ἄρχοντος τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας τοῦ λόρδου Γυϊλφόρδου.

Τὸ ἔτος 1825 ἦν πράγματι τὸ δεύτερον ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας, ὡς καὶ ἐξ ἀπομνημονεύματος αὐτοῦ τοῦ βιογραφουμένου ἀναφέρεται, ὅτι κατ' αὐτὸ παρεκλήθη παρὰ τοῦ ἄρχοντος διὰ τοῦ γραμματέως Λουσινιανοῦ ὅπως ἀναδειχθῇ διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας καὶ τοιοῦτος ἀνηγορεύθη. Ἀλλ' ὁ Ἀθ. Ψαλίδας οὐκ ἦν ὁ μόνος δι' ἀκαδημαϊκοῦ πτυχίου τιμηθεὶς ἐπὶ τῆς ἀρχοντίας τοῦ ἀειμνήστου Γυϊλφόρδου, θανόντος περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ τετάρτου ἔτους ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας.

Ἐν ἀρ. 335 ἀπὸ 29 Μαΐου 1824 τῆς Ἐπισήμου Ἐφημερίδος τοῦ Ἰονίου Κράτους περιγράφονται λεπτομερῶς τὰ κατὰ τὴν ἐν Κερκύρᾳ ἵδρυσιν τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας, καὶ ἰδίως ἡ λαμπρὰ τελετὴ τῶν ἐγκαινίων αὐτῆς, καθ' ἣν καὶ οἱ πρῶτοι ἀνηγορεύθησαν στεφανωθέντες καὶ πτυχίον λαβόντες θεολογίας, νομικῆς ἢ φιλοσοφίας. Ἐκ τῆς ἐφημερίδος ἐκείνης τῆς Κυβερνήσεως τὰ κατὰ τὴν ἐπίσημον αὐτὴν τελετὴν ἀκριβῶς ἐξετέθησαν ἐν τῇ ὑπὸ Ἀνδρέου Μ. Ἱδρωμένου διατριβῇ «*περὶ τῆς ἐν ταῖς Ἰονίοις Νήσοις ἐκπαιδεύσεως ἀπὸ τῆς εἰς τοὺς Ἕλληνας ὑποταγῆς μέχρι τῆς ἐθνικῆς αὐτῶν ἀποκαταστάσεως* (1386-1864)», ἥτις ἐν τῷ φιλολογικῷ συλλόγῳ *Παρνασσῷ* ἀναγνωσθεῖσα τὴν 19 Νοεμβρίου 1872 κατεχωρίσθη ἐν τῷ *Ἀττικῷ Ἡμερολογίῳ* Εἰρ. Ἀσωπίου τοῦ 1874 ἔτους. Ἰδοὺ πῶς τὰ κατὰ τὴν ἀξιομνημόνευτον ἐκείνην ἡμέραν ἐν αὐτῇ ἐξιστοροῦνται, ἀπαραλλάκτως ὡς ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Ἰονίου Κυβερνήσεως περιγράφονται·

«Ὑπὸ αἰσθήματος βαθυτάτης εὐλαβείας καταλαμβανόμεθα νοερῶς παριστάμενοι εἰς τὴν ἐ-

πισημοτάτην ἐκείνην τελετὴν, ἥτις ἐσήμανε τὴν ἐπιστροφὴν τῶν Μουσῶν εἰς τὰς ἀρχαίας ἑστίας, καὶ τῶν γραμμάτων τὴν ἀναγέννησιν ἐν Ἑλλάδι. Εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τοῦ ἐν τῷ παλαιῷ φρουρίῳ παλατίου, ἔνθα εἶχον συνέλθει ἀπὸ πρωΐας ἅπαντες οἱ ἐν τέλει καὶ οἱ πρόκριτοι τῶν πολιτῶν, προπορευομένων τριῶν ῥαβδούχων, ὧν ὁ πρῶτος εἶχεν ἐπὶ τῆς ῥάβδου χρυσότευκτον γλαῦκα, σύμβολον τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας, εἰσέρχονται οἱ καθηγηταὶ τῶν τεσσάρων σχολῶν, καὶ μετ' αὐτοὺς ὁ ἄρχων τῆς Ἀκαδημίας, οὗς ἀρχαιοπρεπῶς περιβεβλημένους ὑπεδέξατο ἐνθουσιῶν τὸ παρεστὼς πλῆθος (περιγραφὴ τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ ἱματισμοῦ)..... Τὴν ἀκαδημαϊκὴν σύγκλητον συγκροτησάντων τοῦ ἄρχοντος καὶ τῶν ἤδη πανεπιστημιακὸν δίπλωμα ἐχόντων Ἀθανασίου Πολίτου καὶ Χριστοφόρου Φιλητᾶ, εἰσήχθησαν διαδοχικῶς ὑπὸ τοῦ κοσμήτορος καὶ ἐστέφθησαν ἐπὶ θεολογίᾳ μὲν οἱ αἰδ. Ἀνδρ. Ἱδρωμένος καὶ Θεόκλ. Φαρμακίδης, ἐπὶ νομικῇ δὲ ὁ Σκῶτος Φραγκ. Βέλφουρ, καὶ ἐπὶ φιλοσοφίᾳ ὁ Ἰω. Καρανδηνὸς, ὁ Κωνσ. Ἀσώπιος, ὁ Νικ. Πίκκολης, ὁ Ἰάκ. Λουσιανὸς καὶ ὁ Γεώρ. Ἰωαννίδης. Μεθ' ἃ ὁ Χριστόφ. Φιλητᾶς ἀπήγγειλε λόγον, ἐν ᾧ εὐστόχως ἐξῆρε τὸ αἴσιον τῆς ἡμέρας μετὰ τοσούτων αἰώνων περιπετείας καὶ ἐθνικὰ δυστυχήματα. Ἐπευφήμησεν ἡ δημήγυρις, καὶ τῇ προσκλήσει τοῦ ἄρχοντος οἱ πάντες μετέβησαν εἰς τὸν μητροπολιτικὸν ναόν, ἔνθα δοξολογίας γενομένης ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ κλήρου ὁ Σ. Μητροπολίτης Κερκύρας Μακάριος κατάλληλον ἀπήγγειλεν εὐχὴν καὶ ηὐλόγησε τὴν ἵδρυσιν τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας.»

Ἐν Κερκύρᾳ, τῇ 20 Μαρτίου 1870.

ΜΙΧΑΗΛ Σ. ΙΑΡΟΜΗΝΟΣ.

Υ. Γ. Παρὰ τῷ ἐπιστέλλοντι σωζομένου τοῦ πρώτου τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας διπλώματος ἐπισυνάπτεται τὸ ἀντίγραφον.

Ἀγαθῇ Τύχῃ
ΙΟΝΙΟΝ ΚΡΑΤΟΣ
ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΝΤΟΣ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Δ'.

Βασιλικοῦ Ἀρμοσοῦ *Φεδερίκου Ἀδὰμ* — Ὑψηλοτ. Προέδρ. τῆς Βουλῆς *Μαρίνου Βέγια*

Ἄρχοντος τῆς Ἀκαδημίας
ΦΕΔΕΡΙΚΟΥ ΚΟΜΗΤΟΣ ΓΥΙΑΦΟΡΔ

Δέδονται τῷ Ἄρχοντι καὶ τῷ Συνεδρίῳ τῆς Ἀκαδημίας τὸν αἰδεσιμώτατον ἱερέα Ἀνδρέαν Ἱδρωμένον, ἐπειδὴ ἀγαθὸς ἀνὴρ ἐγένετο, καὶ προθύμως καὶ φιλοτίμως ἐν τῷ δημοσίῳ τῆς Κερκύρας Γυμνασίῳ ἓν ἐπὶ εἴκοσιν ἔτη τοὺς νέους διετέλεσε διδάσκων, στεφανῶσαι αὐτὸν τῷ τῆς Θεολογίας στεφάνῳ κατὰ τὸν Νόμον, δοῦναι δ' αὐτῷ τὸ δίπλωμα τό δε τῇ σφραγῖδι τῆς Ἀκαδημίας ἐσφραγισμένον.

Κερκύρᾳ, ἔτους Σωτηρίου ΑΩΚΔ' Μαΐου κθ'.

ΓΥΙΑΦΟΡΔ (ἄρχων) — *Ἰάκωβος Λουσιανὸς* Ἀρχιγραμματεύς.

ΧΡΥΣΑΛΛΙΣ, ΨΥΧΗ

Ὅλως ἐσφαλμένως μεταχειρίζονται τινὲς τὴν λέξιν *χρυσαλλίδα*, ἀντὶ *ψυχῆς*, διὰ τὸ τέλειον λεπιδόπτερον ἔντομον, τὸ κοινῶς καλούμενον *πεταλοῦδα* (papillon). Δέον νὰ περιστέλληται τοιαύτη κατάχρησις καὶ νὰ ὁρισθῇ ἅπαξ διὰ παντὸς ἡ ἐπιστημονικὴ ὀνοματολογία αὕτη, ἀφοῦ μάλιστα ἔχομεν πρὸς τοῦτο *ἀλάνθαστον ὁδηγὸν* τὸν ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ αὐτόν, ὅστις, ἐν τῇ *Περὶ ζώων* ἱστορ. V, 17, 4 περιγράφει σαφέστατα τὰς μεταμορφώσεις τῶν λεπιδοπτέρων ἐντόμων οὕτω: «Γίγνονται δὲ αἱ μὲν καλούμεναι *ψυχαὶ* ἐκ τῶν *καμπῶν*· αἱ δὲ γίγνονται ἐπὶ τῶν φύλλων τῶν χλωρῶν, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῆς ῥαφάνου, ἣν καλοῦσί τινες κράμβην, πρῶτον μὲν ἔλαττον κέγχρου, εἶτα μικροὶ *σκώληκες* αὐξανόμενοι, ἔπειτα ἐν τρισὶν ἡμέραις *κάμπαι* μικραί, μετὰ δὲ ταῦτα αὐξηθεῖσαι ἀκινητίζουσι καὶ μεταβάλλουσι τὴν μορφὴν, καὶ καλοῦνται *χρυσαλλίδες*, καὶ σκληρὸν ἔχουσι τὸ κέλυφος, ἀπομένου δὲ κινοῦνται. Προσέχονται δὲ πόρροις ἀραχνιώδεσιν, οὔτε στόμα ἔχουσαι οὔτε ἄλλο τῶν μορίων διάδηλον οὐδέν· χρόνου δὲ οὐ πολλοῦ διελθόντος περιῤῥήγνυται τὸ κέλυφος καὶ ἐκπέτεται ἐξ αὐτῶν *πτερωτὰ ζῶα*, ἃς καλοῦμεν ΨΥΧΑΣ.» Ὅθεν λοιπόν:

σκώληξ—σκωληκι—κάμπη μικρὰ—vers.
κάμπη—σκωληκι—chenille ou larve—raupe (γερμανιστί).
χρυσαλλὶς—κουκουλι—νυνὶ (εἰς διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδος)—cocon—puppe (γερμανιστί).
ψυχὴ—πεταλοῦδα—τέλειον λεπιδόπτερον—papillon—schmetterling (γερμανιστί)—butterfly (ἀγγλιστί).

Ἐν Ἀθήναις, Ἀπρίλιος 1879. — ΧΕΛΔΡΑΪΧ.

ΣΦΥΓΜΟΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

Ἡ «Ἐπιστημονικὴ Ἀνταπόκρισις» περιέχει περίεργον σύγκρισιν τῆς κινήσεως τοῦ αἵματος τῶν διαφόρων ζώων. Παράδοξον δ' ὄντως εἶνε καὶ πολλὰς περὶ τοῦ πράγματος σκέψεις ἠδύνατο νὰ κάμῃ τις βλέπων ὅτι ἐν τῇ κλίμακι ταύτῃ κατέχει τὴν πρώτην τάξιν ὁ γύψ, ἐν ᾧ ὁ ἐλέφας οὐδὲ κἂν ὑπάρχει κατατεταγμένος. Ἰδοὺ δὲ ὁ κατάλογος·

Γὺψ 150 σφύξεις κατὰ λεπτόν.—Ὄρνις 140.—Ἴαινα 132.—Ποντικὸς 120.—Χὴν 110.—Ἀετὸς 100.—Τίγρις 96.—Βάτραχος 80.—Ψυχὴ (πεταλοῦδα) 60.—Καραβὶς 60.—Πίθηκος 48.—Λύκος 45.—Ὄνος 42.—Ἵππος 40.—Ἄρκτος 38.—Κάμπη 36.

Μεγάλα τε καὶ μικρὰ, εἴτε ἄγρια εἴτε κατοικίδια, συγκαταλέγονται ἄνευ τινος τάξεως καὶ πρωτείων ἐν τῷ καταλόγῳ τούτῳ, ὁ δὲ ἄνθρωπος ὀφείλει ἐνίοτε νὰ ὑποχωρῇ καὶ πρὸ τῶν ἥκιστα ἐπιβλαβῶν ζώων. — Κ. Ε.

ΥΨΟΣ ΤΩΝ ΚΥΜΑΤΩΝ

Οἱ ἀναγινώσκοντες περιγραφὰς περιηγητῶν καὶ μυθιστοριογράφων μανθάνουσιν οὐχὶ σπανίως πράγματα ἀπίθανα ἢ καὶ ὅλως ἀντικείμενα εἰς τὴν ἀλήθειαν. Κατὰ τὸ λέγειν τῶν εὐφαντάστων τούτων ἀνθρώπων «.... τὰ κύματα ἐν μέσῳ τῷ πελάγει ἀνυψοῦνται εἰς φοβερὸν ὕψος. Ἐγείρονται *ὡς βουνὰ* ὑπεράνω τοῦ *εὐθραύστου πλοίου* ὡς νὰ θέλωσι νὰ το *κατασυντρίψωσι* καὶ νὰ το *ἐξαφανίσωσι*.» Ἀλλ' εἰξεύρετε, ὅμως, φίλοι ἀναγνῶσται, τί ἐξάγεται ἐκ τῶν νεωτάτα γενομένων καὶ ἀκριβεστάτων παρατηρήσεων; ὅτι «.... τὰ κύματα ἐν μέσῳ τῷ πελάγει οὐδέποτε ὑψοῦνται πλέον τῶν 6, 7 ἢ τὸ πολὺ 8 μέτρων.» Ἰδοὺ ἡ ἀλήθεια, ἥτις βεβαίως θὰ ἐλαττώσῃ πολὺ τὸν φόβον ὃν αἰσθάνεσθε ἀναγινώσκοντες περιγραφάς τινας καὶ μυθιστορήματα. **

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὁ διάσημος ἄγγλος ἠθοποιὸς Garrick ἀφ' οὗ ἀπέκτησε φήμην καὶ πλούτη, ἀπεχώρησεν εἴς τινα ἐξοχὴν ἔξω τοῦ Λονδίνου ζῶν ἡσύχως. Ἡμέραν τινὰ ἐπεσκέφθη αὐτὸν ὁ λόρδος Littleton καὶ τῷ εἶπε·

— Δὲν ἐσκέφθης ποτὲ νὰ ἐκλεχθῇς μέλος τοῦ Κοινοβουλίου;

Ὁ δὲ Garrick ἀπεκρίθη διὰ στίχων, ὧν ἰδοὺ ἡ μετάφρασις:

Τί; ἐγὼ νὰ γείνω μέλος! τίνος; τοῦ Κοινοβουλίου!
νέον στάδιον νὰρχίσω εἰς τὰ ἔσχατα τοῦ βίου;
Ὄχι, μὰ τὰ λάχανά μου, τὸν χλωρόν μου τοῦτον [πλοῦτον,
καὶ τὴν φίλην σύζυγόν μου δὲν τὸ κάμνω τὸ τοιοῦτον·
τρέμω μὴ τὸ νέον τοῦτο θέατρον γενῇ αἰτία
πρόσωπον μωροῦ νὰ παίξω τώρα εἰς τὰ γηρατεῖα.

*

Ματαιόφρων τις ἔλεγε· Γελῶ μὲ ὅσους μὲ νομίζουν γελοῖον.

— Μὰ τότε λοιπόν, φίλε μου, εἶπέ τις, σὺ πρέπει νὰ γελᾷς συχνότατα.

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ θουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

129.

Ἐνίοτε ἀρκεῖ ἡ σκαιότης πρὸς ἀπόκρουσιν τῆς ἐκ πολυτρόπου ἀνθρώπου ἀπάτης.

130.

Τοῦ χᾶτρακρος ἡ μαλακία ἐλάττωμα εἶναι ἀδιόρθωτον.

131.

Τὸ ἐλάχιστον ἐλάττωμα τῶν εἰς ἔρωτας ἐκδότων γυναικῶν εἶναι αὐτὸς ὁ ἔρως.

132.

Εὐκολώτερον ἐν τοῖς ἀλλοτρίοις, δυσκολώτερον δὲ ἐν τοῖς ἰδίοις αὐτοῦ πράγμασιν ὁ ἄνθρωπος φέρεται συνετῶς.

133.

Καλὸν εἶναι μίμημα μόνον τὸ μὴ ἀποκρύπτον τὸ γελοιῶδες κακοῦ πρωτοτύπου.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Φυλάττου ἀπὸ τὰ ἔμπροσθεν τοῦ ταύρου, ἀπὸ τὰ ὄπισθεν τοῦ ἡμιόνου καὶ πανταχόθεν ἀπὸ τὸν καλόγηρον.

Ἂν εἴχαμεν ψωμὶ, κρέας καὶ κρομμύδια, ἡ γειτόνισσα μᾶς ἐδάνειζε χύτραν.

Τὸ μῆλον τὸ σάπιον σαπίζει τὰ γερά. (Ἱσπανικαὶ παροιμίαι).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

∞ «Δύο μαχομένων ὁ τρίτος κερδαίνει.» Τὸ λόγιον τοῦτο ἀπεδείχθη πειραματικῶς ἐν Ἀμερικῇ κατ' αὐτάς, κατά τινα ἐφημερίδα τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου.

Διαγωνισμὸς εὐμορφίας ἐτελεῖτο ἐν Μοντάνᾳ καὶ ἐπιτροπὴ ἔμελλε νὰ ἐπιτελέσῃ τὰ καθήκοντα τοῦ Πάριδος ἔν τινι χορῷ, ἔνθα ὡρίσθη νὰ προσέλθωσιν αἱ διαγωνισθησόμεναι νεάνιδες. Γενομένης ἐπιμελοῦς ἐρεύνης δύο ἐκρίθησαν αἱ κάλλισται, ὧν ἡ μὲν ἦτο ξανθή, ἡ δὲ μελαγχροινή. Καὶ ἡ ἐπιτροπὴ ἀμηχανοῦσα ἠγνόει ποῦ νὰ κλίνῃ. Αἱ δύο εὐμορφόταται ἀντίπαλοι καταληφθεῖσαι ὑπὸ ἀντιζηλίας ἤρξαντο ἐξελέγχουσαι καὶ ἐπικρίνουσαι ἀλλήλας. Αἱ ἐπικρίσεις ἐξηρέθισαν τὰς δύο νεάνιδας καὶ αἱ ὑποψήφιοι καλλοναὶ συνεπλάκησαν, ἐξερρίζωσαν τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς των καὶ ἐδάρησαν γενναιότατα. Μετὰ πολλοῦ κόπου κατώρθωσαν οἱ παρεστῶτες νὰ τὰς ἀποχωρήσωσι καὶ τότε εἶδον θέαμα ἐλεεινόν. Τῆς μὲν ξανθῆς τὸ πρόσωπον ἦτο κατεσπαραγμένον ὡς ἐὰν διῆλθε διὰ μέσου ἀκανθῶν, τῆς δὲ μελαγχροινῆς ὁ ὀφθαλμὸς ὁ δεξιὸς ἦτο ἡμίκλειστος καὶ τὸ πρόσωπον μεστὸν μωλώπων. Τὸ ἡρωϊκὸν τοῦτο ἐπεισόδιον ἔσωσε τὴν ἐπιτρόπην ἀπὸ τῆς πιεζούσης αὐτὴν ἀμηχανίας, διότι οὐδετέρα τῶν ἀντιπάλων ἦτο πλέον εὔμορφος, τὰ γρονθοκοπήματα καὶ οἱ ὄνυχες εἶχον ἀφανίσει τὴν διαγωνιζομένην καλλονήν, τὸ δὲ γέρας τῆς εὐμορφίας ἀπενεμήθη εἰς τρίτην τινὰ νεάνιδα. Τί ὁ μῦθος δηλοῖ εἶν' εὐνόητον καὶ περιττὸν νὰ γραφῇ.

∞ Ἐφημερίς τις μᾶς γνωστοποιεῖ, γράφει ὁ «Ἀνατολικὸς Ἀστήρ», ὅτι ἐν Ἁγίῳ Φραγκίσκῳ τῆς Ἀμερικῆς κατασκευάζονται καθ' ἑκάστην ὑπό τινος μεγάλου ἐργοστασίου ψευδῆ αὐγά, καὶ πωλοῦνται πρὸς τοὺς θέλοντας πάντοτε εὐθηνὰ πράγματα, ἂν καὶ δὲν εἶναι νόστιμα.

Περιγράφει δὲ καὶ τὸν τρόπον τῆς κατασκευῆς. Τὸ λεύκωμα ἀπομιμοῦνται διὰ τῆς σιλίξεως θείου καὶ ἄνθρακος καὶ πάχους, τὸ ὁποῖον προμηθεύονται ἀπὸ τὰ κρεωπωλεῖα, μετά τινος γλοιώδους ὕλης. Ὁ κρόκος συντίθεται ἀπὸ αἷμα, φωσφο-

ροῦχον τίτανον, καὶ μαγνησίαν, χλωροῦχον ἀμμωνίαν καὶ ὀξέα τινά· καὶ χρωματίζεται μὲ χρῶμά τι κίτρινον. Τὸ κέλυφος κατασκευάζεται ἀπὸ τίτανον διαφόρων εἰδῶν μὲ ὀλίγον ὀξείδιον τοῦ σιδήρου, καὶ χύνεται διὰ καταλλήλων τύπων εἰς τὰ ἀπαιτούμενα σχήματα. Εἰς ταῦτα τὰ κελύφη, διὰ λεπτῆς ἐν τῷ μικρῷ ἄκρῳ τρύπας, εἰσάγεται τὸ τεχνητὸν λεύκωμα, τὸ ὁποῖον ἐξαπλοῦται εἰς τὴν ἐνδοτέραν ἐπιφάνειαν τοῦ κελύφους καὶ προσκολλᾶται. Ἔπειτα εἰσβάλλεται ἡ ἀνάλογος τοῦ κρόκου ποσότης, ὁ δὲ ἀπομένων τόπος πληροῦται διὰ τοῦ αὐτοῦ λευκώματος καὶ ἡ ὀπὴ κλείεται μὲ λιθόκολλαν, δὲν ἀπολείπεται δὲ ἄλλο τι εἰς τοὺς πτωχοὺς ἀγοραστὰς εἰμὴ τὸ θάρρος νὰ τὰ φάγωσιν!

ιιι Ἐν Ἀμερικῇ ἐλύθη πρό τινος χρόνου τὸ ζήτημα τῆς θερμάνσεως ὁλοκλήρου πόλεως διὰ μιᾶς μόνης κεντρικῆς ἑστίας, μεταβιβαζούσης τὴν θερμότητα δι' ἀτμῶν διαχεομένων καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις, ὡς τὸ φωταέριον διὰ σωλήνων. Ἐν Μιγιγάνῃ ἡ μέθοδος αὕτη ἐτέθη εἰς ἐνέργειαν. Ἐν δὲ Νέᾳ Ὑόρκῃ Ἑταιρία τις ἔλαβεν ἐπ' ἐσχάτων τὸ δικαίωμα τῆς κατασκευῆς θερμαγωγῶν σωλήνων διὰ τῶν ὁδῶν, καταθέσασα ἐγγύησιν 250,000 φράγκων ὡς ἐχέγγυον περὶ τῆς ἐπανορθώσεως τοῦ λιθοστρώτου· ἀνέλαβε δὲ νὰ θερμάνῃ πάντα τὰ δημόσια κτίρια εἰς τιμὴν κατὰ τὸ τρίτον μικροτέραν τῆς ἀπαιτουμένης διὰ τὴν συνήθη θέρμανσιν. Ἐπιπλέον δὲ θὰ προμηθεύῃ ἐν καιρῷ χιονώδει μηχανὰς ἀτμοκινήτους ἀναλυούσας ἐν ἀκαρεῖ τὴν ἀνὰ τὰς ὁδοὺς χιόνα.

ιιι Πλούσιος Ἀμερικανὸς (σὶρ Ἐδουάρδος Τράμφ) ἀποθανὼν κατέλιπε κληροδότημα παράξενον καὶ πρωτάκουστον. Ἐν τῇ διαθήκῃ ἀναφέρεται ῥητῶς ὅτι ἐν ἑκατομμύριον ταλλήρων ὁρίζεται εἰς ἕδρυσιν καὶ συντήρησιν γηροκομείου... ἵππων. Παραγγέλλει δὲ ὁ διαθέτης ὅτι ἐν τῷ γηροκομείῳ τούτῳ ὀφείλουσιν οἱ ἐκτελεσταὶ τῆς διαθήκης νὰ περιθάλψωσι πρώτους πάντων τοὺς ἵππους του, οὐκ ὀλίγους ὄντας, καὶ νὰ τους περιποιῶνται μετὰ πάσης ἐπιμελείας μέχρι τῆς τελευτῆς των. Τὸ ἱπποκομεῖον τοῦτο θὰ περιλαμβάνῃ πεντήκοντα περίπου *κλίνας*, ἠθέλομεν νὰ εἴπωμεν φάτνας, θὰ εἰσάγωνται δὲ εἰς αὐτὸ πάντες οἱ ἕνεκα γήρως ἀνίκανοι εἰς ἐργασίαν ἵπποι, οἱ ἀπόμαχοι, καὶ καθ' ὅλου οἱ ἔχοντες καλὰ συστατικὰ ὅτι ὑπηρέτησαν πιστῶς καὶ μακρὸν χρόνον. Προσέτι δὲ εἰς ἐξασφάλισιν τῆς ἐκτελέσεως τῆς θελήσεώς του ὁ διαθέτης καταλείπει ἐπίτηδες κεφάλαια, δι' ὧν νὰ ἀγοράζεται πᾶς ἵππος ἄχρηστος, διὰ τῆς ποσότητος ἣν τυχὸν ἤθελον δώσει οἱ ἔχοντες ἐπάγγελμα τὸ νὰ ἀγοράζωσι τοιούτους ἵππους καὶ ἐκδέροντες αὐτοὺς νὰ πωλῶσι τὴν δοράν των. Ἡ Ἑταιρία ἡ προστάτις τῶν ζῴων θὰ ἐκαυχᾶτο ἐὰν μεταξὺ τῶν μελῶν της εἶχε τοιοῦτόν τινα οἰκτίρμονα ἄνδρα. Ἀλλὰ δυστυχῶς ὁ ἀνὴρ περὶ οὗ ὁ λόγος δὲν ἦτο μέλος τῆς εὐεργετικῆς ταύτης Ἑταιρίας.

ιιι Ἡ γραφὴ τοῦ πρό τινων ἐτῶν ἀποθανόντος γνωστοῦ γάλλου ἐπιφυλλιδογράφου Ἰουλίου Ζανὲν (Jules Janin) ἦτο δυσανάγνωστος ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἀδύνατον νὰ ἀναγνωσθῇ. Ὁ Ἀλφόνσος Κὰρ διηγεῖται ἐν τινι τῶν μυθιστοριῶν του τὰ ἑξῆς: «Ἔλαβον ἐπιστολὴν τοῦ ἀγαπητοῦ μοι Ζανέν, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθην νὰ την ἀναγνώσω κατ' οὐδένα τρόπον. Προτείνω λοιπὸν ἀξίαν λόγου ἀμοιβὴν εἰς τὸν δυνηθησόμενον νὰ την ἀναγνώσῃ. Σημειωτέον δ' ὅτι τοῦ ἀγῶνος τούτου δὲν ἀποκλείεται οὐδὲ αὐτὸς ὁ Ἰούλιος Ζανέν.»

ιιι Ὁ ἀριθμὸς τῶν προβάτων ὅλου τοῦ κόσμου ὑπολογίζεται περὶ τὰ 500 ἑκατομμύρια.

Ἐκ Ἀναγνώστης.

ΥΓΙΕΙΝΗ

Δὲν δύναταί τις οὔτε εὐεξίαν οὔτε εὐδαιμονίαν νὰ ἔχῃ, ὅταν ὁ στόμαχος αὐτοῦ δὲν λειτουργῇ κανονικῶς. Ἀλλὰ πῶς δύναμαι, ἴσως ἐρωτήσῃ ὁ ἀναγνώστης, ν' ἀποφανθῶ ἂν ἡ ἀσθένεια ὑφ' ἧς πάσχω εἶναι πραγματικὴ ἢ φαντασιώδης; Ὁπωσδήποτε, ἤθελον ἀπαντήσει, πρῶτον πρόσεξε τὸν στόμαχόν σου καὶ εἶτα ἰδὲ τὴν γλῶσσάν σου. Τί διακρίνει ὁ ἰατρὸς ἐκ τῆς παρατηρήσεως τῆς γλώσσης; Πάμπολλα πράγματα. Ἡ γλῶσσα ἐπηρεάζεται ἐκ πάσης τροφῆς πνευματικῆς ἢ σωματικῆς, καὶ εἰδικώτερον ἐκ τῆς καταστάσεως τοῦ στομάχου. Τὸ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας λεπτὸν ἐκεῖνο ὑπόλευκον στρῶμα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐνδείκνυσι δυσπεψίαν. Διεσχασμένη γλῶσσα δηλοῖ ὅτι ὁ στόμαχος εὑρίσκεται ἐν ἀνωμάλῳ καταστάσει. Κιτρίνη γλῶσσα ἐμφαίνει χολάς. Ἡ ἔχουσα πυκνὸν καὶ τραχὺ στρῶμα μαρτυρεῖ προκηγθείσας καταχρήσεις. Δὲν εὔχομαι τοῖς φίλοις μου τοιαύτας γλώσσας, διότι εἰλικρινῶς πιστεύω, ὅτι ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ πραγματικὴν εὐεξίαν δὲν δύναται νὰ ἐξασφαλίσῃ ὁ μὴ τηρῶν «τοὺς πόδας του θερμοὺς, τὴν κεφαλήν του ψυχρὰν καὶ τὴν γλῶσσάν του καθαράν.»

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Διὰ τῆς ἑξῆς παρασκευῆς ἀποβάλλει εὔληπτον τὸ *λίθι* τῆς *μουρούνας* (ἔλαιον τοῦ ὀνίσκου). Εἰς ἔλαιον τοῦ ὀνίσκου (ἑνὸς κοχλιαρίου τῆς *σούπας*) μίγνυται κρόκος ὠοῦ· εἰς τὸ μίγμα προστίθενται σταγόνες τινὲς ἀρωματικοῦ οἰνοπνευματώδους ὑγροῦ, εἶτα ἐπιχέεται ἥμισυ ποτήριον ὕδατος καὶ προστίθεται ἀρκοῦσα ποσότης σακχάρου. Τὸ μίγμα οὐδεμίαν κέκτηται γεῦσιν ἢ ὀσμὴν κακὴν καὶ λίαν εὐχερῶς ὑπὸ τῶν ἀρρώστων λαμβάνεται.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 18.